T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR ANABİLİM DALI
SERAMİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE ‘ DE SERAMİK EĞİTİMİ VEREN YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMLARINA ÖĞRENCİ SEÇMEDE UYGULANAN SINAVLARIN YETERLİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nesime Emel Ortaç Arı

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR ANABİLİM DALI
SERAMİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE ‘ DE SERAMİK EĞİTİMİ VEREN YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMLARINA ÖĞRENCİ SEÇMEDE UYGULANAN SINAVLARIN YETERLİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nesime Emel ORTAÇ ARI

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Olcay BORATAV

Ankara–2008

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Nesime Emel ORTAÇ ARI'nın "Türkiye'de Seramik Eğitimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarının Öğrenci Seçmede Uygulanan Sınavların Yeterliliği" başlıklı tezi ……..…tarihinde, jürimiz tarafından Uygulamalı Sanatlar Anabilim Dalı Seramik Eğitimi Bilim Dalında "YÜKSEK LİSANS TEZİ" olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Olcay BORATAV	
Üye: Doç. Dr. Vildan ÇETİNTAŞ	
Üye: Yrd. Doç. Dr. Gülgün ALPAN BANGİR	

ÖNSÖZ

Türkiye'de seramik sanatı eğitiminin gerçekleşmesi 1950'li yıllara dayanmaktadır. Bu tarihlerden buyana Türkiye'de seramik eğitim kurumları artarak günümüze kadar gelmiştir.

Bu araştırma Türkiye'de Seramik Eğitimi veren üniversitelerin seramik eğitimi verilen bölümlerine öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının yeterliliğinin ortaya konulması için sınavların olumlu ya da olumsuz yanlarının tespit edilmesi ve seçme sürecinde yapılan uygulamaların geçerliliğinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır.

Bu Tez 2007 – 2008 yıllarında Ankara'da yazılmıştır. Görüşme formları İstanbul, İzmir ve Ankara'da seramik eğitimi veren Gazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi ve Marmara Üniversitelerinde görev yapan 10 öğretim üyesi ile yapılmıştır. Araştırma 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş, problem, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar; ikinci bölümde kavramsal çerçeve; üçüncü bölümde yöntem, araştırmanın modeli evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizi, dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar; beşinci bölümde ise; sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Araştırmanın planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve bitiş aşamasına kadar olan süreçte eleştirileriyle yol gösteren tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Olcay ÇELİK BORATAV' a sonsuz teşekkür ederim. Yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Candan Terwiel ' e ve değerli zamanını bana ayırarak destek olan Prof. Dr. Tayyip Duman' a ve Arş. Gör. Emrah PEK 'e, tez sürecince maddi manevi desteklerini esirgemeyen eşim Gürkan Arı, kardeşim Nurdan Orbay Ortaç ve oğlum Fevzi Ata Arı'ya teşekkürlerimi sunarım.

Ankara **Nesime Emel ORTAÇ ARI**

Haziran 2008

ÖZET

TÜRKİYE ‘ DE SERAMİK EĞİTİMİ VEREN YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMLARINA ÖĞRENCİ SEÇMEDE UYGULANAN SINAVLARIN YETERLİLİĞİ

Ortaç Arı, Nesime Emel
Yüksek Lisans, Seramik Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Olcay BORATAV

Haziran – 2008

Bu araştırmada; Türkiye’ de seramik eğitimi veren Üniversitelerin Seramik bölümlerine öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının yeterliliğinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için; 2007–2008 yılları arasında öğretim üyeliğini sürdürmekte olan 10 öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın evreni Türkiye’de seramik eğitimi veren 5 adet üniversitenin Seramik bölümleri bölüm başkanları ve önerdikleri görev yapan öğretim elemanlarından oluşturmuştur. Çalışmanın örnekleminin belirlenmesi aşamasında, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Mimar Sinan Üniversiteleri olmak üzere beş yüksek öğrenim kurumunda ki 10 öğretim üyesi seçilmiştir. Veriler öğretim üyeleri için hazırlanan görüşme formları ve literatür taranması aracılığı ile toplanmıştır.

Görüşme formlarında, katılımcılara 10 soru sorulmuştur.

Verilerin çözümlenmesinde görüşme formları değerlendirilerek yorumlanmış raporlaştırılmıştır. Elde edilen verilerin soru bazında analizi yapılmış, sorular ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Yapılan çalışmaların ışığında öğrenci seçme sürecinin eğitim sürecinin kalitesini etkilediği, uygulamadaki sınavların sınırlılıkları olduğu, sınırlılığın büyük oranda imkânsızlıklar sonucu uygulama zorunluluğundan doğduğu görülmüştür. Sınavlarda öğretim üyelerinin kişisel tercih ve görüşlerinin ön planda tutulduğu, gerek program oluşturmada gerekse sınav sürecinin hazırlanmasında eğitim bilimleri bilgisine yüzeysel başvurulduğu ama bu bilgilerin sanat eğitimi açısından önemli olduğu bilgisinin kabul edilir olduğu tespit edilmiştir. Uygulamadaki sınavlarda sınav hazırlık sürecinde belirli kriterler belirlendiği ve önemsendiği ama bu kriterlerin sanat eğitimi almak için hazır bulunuşluğu ölçmek açısından bir çerçeveye oturtulmadığı tespit edilmiştir. Görüşme formlarına göre özel yetenek sınavlarında öğrenci adayı bakabilme, görebilme, gördüğünü yansıtabilme ve hayal edebilme yetilerinin belirli bir format dâhilinde sınanmakta olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların sınavın geliştirilmesinin gerekliliği inancında olmalarına karşın fiziki ve maddi yetersizlikler nedeniyle düşlenen değişikliklerin yürürlüğe konamayacağı umutsuzluklarını taşıdıkları ve düşlenen, seçme sınavının var olan eğitim politikasıyla örtüşmeme problemi nedeniyle planlamanın çıkmaza sürüklediğini belirtilmiştir.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular ışığında sınav yönteminin çeşitlendirilmesi, sistemli ve programlı bir hale dönüştürülmesinin gerekliliği görülmüştür. Sınav kriterlerini hazırlayan ve sınav süreçlerini değerlendirenlerin öznel tutumlardan uzaklaşması gerektiği ve sınavlara başvuran öğrenci adayı profilinin çok daha önceki eğitim dönemlerinde sanat eğitimi ile tanışmış ve sanat eğitimi bilincini almış olmaları gerekliliği ortaya konmaktadır. Özel yetenek sınavlarını hazırlama ve değerlendirme sürecinde eğitim formasyonuna sahip sanat eğitimcilerinin olması, öğrenmenin bilimsel bir süreç olduğunun unutulmaması gerekmektedir. Yapılan özel yetenek sınavları genel olarak yaratıcı, sosyal farkındalık düzeyi yüksek, sözel ve sayısal yetilere belirli düzeyde sahip sanatı seven ve sanatla ilgilenen bireyi seçmeyi amaçlamaktadır. Ve amaca uygun öğrencileri seçmeyi sağlayacak sınav içeriklerinin ve yöntemlerinin hazırlanması ile eğitimin kalitesinin ve yönünün değişeceği inancı yaygındır. Bu sayede öğrenci adayının tercihini bilinçli ortamlarda yapabileceği önerileri sunulmuştur.

Uygulanacak seçme sınavlarında yaratıcılığı ve özgünlüğü ön planda sınamanın, öğretilebilinir olduğu var sayılan çizim yeteneğinin sınanmasının yersiz olması gibi fikirler sunulmuştur. Var olan uygulama dışında öneriler gündeme getirilmiştir. Bu araştırmanın seramik eğitimi veren üniversitelerin seramik bölümlerine, özel yetenek sınavları hazırlığı ve program oluşturma süreçlerinde farklı bir bakış açısı göstereceği düşünülmektedir.

Ankara, Haziran 2008 **Nesime Emel ORTAÇ ARI**

SUMMARY

The proficiency of special ability tests for the universities choosing students for ceramic education

In this research, the profiency of special ability tests for those universities which support ceramic education in Arts was investigated. For this reason, 8 faculty members were questioned on the subject during 2007–2008.

Involved faculty is from 5 different universities which have ceramic education in their Art departments. 8 faculty members were selected from Gazi, Hacettepe, Dokuz Eylül, Marmara and Mimar Sinan Üniversities. Data was collected from the transcripts of questionaire forms with faculty members and literature search.

Eigth questions were asked to each faculty member.

The final report was formed after analyzing the transcripts of meeting forms. Data taken was compared among the responces for the same question and this comparison was repeated for all questions.

In light of this work it has been seen that the process of choosing the student effects the quality of the education process; there has been limitations for the tests under progress and limitations were mostly due to the limited sources for the madatory nature of applied tests. İt has been verified that the personal choice and vision of faculty members primarily effects the results on the tests. İn the process of test preperation and also in the making of the curriculum referral to education sciences is superficial although it is accepted to be essential for the art education. Specific criteria were set in advance and sought for the tests under progress however these criteria themselves were questioned if it served the reason for the art education. It has been understood from the questionaires that the canditates were tested for their ability to look and see, ability to reflect what he/she sees and his/her creativity in a determined form. Faculty members beleive the necessity of improving the test

methods however they mentioned their hesitation on the current education policy while upgrading the test techniques with limited physical and economical support.

As a results of this reseach it has been seen that it is necessary to diversify the testing methods and convert it to a state with a well defined systemic program. It has been revealed that there is a necessity for those faculty who prepare and evaluate the testing process to be more objective and also there is a necessity for those students who are applying to have introduced to art education much earlier and to be more concious towards arts. It should not be forgotten that learning is a scientific process and therefore it is mandatory that art educators should be in the process of test preperation and evaluation. Special ability tests aims to select for those who are socially concious, verbally and analitically capable and for those who love arts and show interest. It is a common beleif that the quality of education and its direction will change with the preperation of the method and the content of the tests, which aim to choose the students for the reason. Therefore some proposals were made where the student candidates conciously can make their choice.

Ideas including the testing primarily creativity and originality, testing unnecessary presummably learnible ability of drawing are presented. Proposals other than the current one were made. It has been thought that this reaserch will show a different approach for the art departments of universities which serves ceramic education and select their students through special ability tests.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI i

ÖNSÖZ ii

ÖZET iii

SUMMARY vi

İÇİNDEKİLER viii

TABLOLAR x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1Problem 1
1.2 Amaç 4
1.3 Önem 5
1.4 Varsayımlar 6
1.5 Sınırlılıklar 6
1.6 Tanımlar 6

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi 8
2.2 Türkiye'de Sanat Eğitimi 13
2.3 Seramiğin Tanımı ve Türkiye'deki Seramik Sanatı Eğitimi 14
2.4 Yeteneğin Tanımı ve Ölçülmesi 18
2.5 Ölçme Araçları ve Kullanım Amaçları 22
2.6 Özel Yetenek Sınavları 28

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli 35
3.2 Evren ve Örneklem 36
3.3.Verilerin Toplanması 36
3.4 Verilerin Analizi 38

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

BULGULAR VE YORUM..... 40

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç..... 54
5.2. Öneriler 57

KAYNAKÇA 59

TABLOLAR

Tablo 1. Seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumların amaçları……..40
Tablo 2. Seramik Bölümlerinin amaçlarına ulaşabilme düzeyleri……...41
Tablo 3.Seramik sanatçısının nitelikleri…….43
Tablo 4. Seramik Bölümlerinin ihtiyacı olan öğrenci özellikleri……..44
Tablo 5. Özel yetenek sınavlarının amaçları……..46
Tablo 6. Özel yetenek sınavlarının var olan ölçme durumlarının sınama yetisi……47
Tablo 7. Seramik Bölümlerinde uygulanan özel yetenek sınavları……..48
Tablo 8. uygulamadaki özel yetenek sınavlarının yeterliliği…….49
Tablo 9. seçmede yeterli düzeyde sınama yönüne sahip olduğu düşünülen sınav yöntemleri……..50
Tablo 10. Sınama kriterleri ve bu kriterleri içeren araç standartlaştırılarak merkezi sınav halinde uygulanabilmesi……..51

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde Türkiye'de Seramik Eğitimi veren üniversitelerin Seramik bölümlerine öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının yeterliliğini belirlemeye yönelik yapılan araştırmanın problemi açıklanmış, amacı ve önemi verilmiştir. Araştırma ile ilgili varsayımlar, sınırlılıklar belirlenmiş ve kullanılan terimlerin tanımları açıklanmıştır.

1.1Problem

Türkiye'de 2007–2008 öğretim yılı başındaki duruma göre; 67 devlet üniversitesi, 30 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 97 üniversite bulunmaktadır. Bunların içerisinde 39 üniversitede Güzel Sanatlar Fakültesi vardır ve bunların yalnızca 20 tanesinde seramik bölümü bulunmaktadır. Bununla beraber eğitim fakültelerinde Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi hariç seramik öğretmenliği bulunmamaktadır.

Var olan fakültelere öğrenci seçme yöntemi olarak yetenek sınavları uygulamaktadır. Seramik eğitimi veren üniversitelerin seramik bölümlerinin öğrenci seçmede uyguladıkları özel yetenek sınavlarını ve değerlendirmelerini hangi bulgular doğrultusunda yapıldığı henüz araştırılmamış bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuçların hangi ölçütlere dayanarak; göreli değerlendirme mi ölçüt dayanaklı

değerlendirme mi, durum muhasebesine dönük değerlendirme mi ya da bambaşka bir değerlendirme çeşidi mi olduğu netlikle ortaya konamamaktadır. Sınav basamaklarının ihtiyaç duyulan tüm nitelikleri ölçmede yeterliliği olup olmadığı tartışmalı bir ortam yarattığı düşünülmektedir. Bilim sanatla ayrı tutulsa da eğitim bilimden ayrı düşünülemez. Unutulmamalıdır ki Ülkeyi ulusal medeniyetler taşıyacak olan sanatçılardır.

Eğitim kurumları, bireylere yeni gelişmeler için gerekli; bilgi, beceri ve değerleri kazandırarak onların toplumsal ve ekonomik gelişmeye uymalarını kolaylaştırır. Bunun yanı sıra toplumda yenilikleri başlatacak ve geliştirecek yaratıcı bireylerin yetişmesine katkıda bulunur (Fidan, Erden, Eğitim Bilimlerine Giriş, s. 65).

Eğitilmiş insan, her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Eğitim durumları süreçleri ise eğitim sürecinin en önemli değişkeni olan öğrencinin gelişim, olgunluk, hazır bulunuşluk düzeylerine göre planlanan ve uygulanması gereken yaşantılardır.

Düşünüleceği üzere dünyada hangi uzmanlık alanı hangi konu olur ise olsun eğitimi ve eğitilmişlik düzeyi sürecin becerinin akımın devamı anlatılış ve algılanışı açısından önem taşımaktadır.

Yüzyıllardan beri insanoğlunun hayatından soyutlayamadığı bir malzeme olarak karşımıza çıkan seramik, günümüzde de geleneklerden ve işlevselliğinden aldığı güç ile çok önemli bir sanat malzemesi olma özelliğini korumakla var oluştaki yerini ve gücünü hatırlatmaktadır. Seramik eğitimi; hayal gücünü çalıştırarak dramatize edip canlandıran güçleri geliştirecek yaratıcı çabayı boyutlandırabilmek için önemli bir araçtır. Seramik, üniversitelerimizin güzel sanatlar fakültelerinde her sene yüzlerce öğrenciye lisans konusu olarak sunulmaktadır. Bu fakültelerde eğitim

almak isteyen öğrenci adayları için seramik sanatı eğitimine uzanan yolculuğun ilk adımı, özel yetenek sınavlarıdır.

Uygulamadaki sınavların yarattığı tartışmalı ortamlar göz önüne alındığında üniversitelerimizde uygulanan seçme sınavlarının doğruluğu, hangi kıstaslara göre yapıldığı, nasıl değerlendirildiği, bu zamana kadar konuyla ilgili yapılmış çalışmalar konunun açıklığa kavuşması konusunda yerli olmayışından ötürü son bulmamıştır. Bu sorgulanan sürecin devam edişi konunun incelenmesinin gereği olarak görülmektedir.

Bu seçme yöntemleri bütününün, nasıl olması gerektiği, konusunda yeterli düzeyde kaynağa ulaşılamamaktadır.

Türkiye'de seramik eğitimi veren kurumlarda, öğrenci seçimleri öğretim kurumlarına göre farklılık göstermekte ve sınanan özelliklerin sınırlılığı göze çarpmaktadır. Bu gerçek, göz önüne alındığında üniversitelerin ilgili bölümlerince uygulanan seçme sınavlarının, bir bütün halinde ortaya konması ve bu konuda söz sahibi öğretim üyelerinin görüşlerinin incelenmesi önemli bir konudur.

Farklı söylemlerle başlayan ve aynı noktada buluşan öğrenci kaynağı etkisi bu süreçte göz ardı edilemeyecek boyutta önem taşımaktadır. Özel yetenek sınavlarının gerek hazırlık sürecinde gerekse uygulanmasında çeşitli sorunlarla karşılaşıldığına tanık olunmaktadır. Eğitim sürecinin kalitesi ve verimi düşünüldüğünde, nitelikli öğrenci seçiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özel yetenek gerektiren bölümlerin uygulamadaki seçme araçları bilimsel ortamlarla örtüşme boyutları ve yetkinlikleri sorgulandığında göreceli bir hal almaktadır. Özel yetenek sınavlarının fakülteler bazında ciddi sınama farklılıkları göstermesi, sanatsal yaşama ilgisizlik, bireylerdeki donanım eksikliği, sınavların ticari kaygılara bulaştırılmasıyla adayların saflıklarının kaybolmasına neden olmaktadır. ÖSS de başarısızlık şartı aranan tek sınav olması nedeniyle adayların

çok büyük bir yüzdesinin son umut olarak, bu sınavları görmeleri, objektif sınav ve değerlendirme yönteminin henüz tespit edilememiş olması, planlamaların ise devlet politikasıyla örtüşememesinin, eleştirel ortam oluşma sürecinde payı oldukça büyüktür.

İstenen ya da ihtiyaç duyulan düzeyde, donanımlı öğrenci profilinin oluşturulamaması, verilecek eğitim kalitesini sınırlamaktadır. Bölümleri seramik endüstrisine faydalı olabilecek, sanatsal yaratıcılığı ve kişiliği ön plana çıkaran estetik ve teknik nitelikleri yüksek tasarımcılar yetiştirmek amacından uzaklaştırmaktadır. Yaygın bir uygulama olarak sınavı yürüten öğretim üyesinin bakış açısının taban alınması durumunda ise; yapılan seçme tek yönlü ve öğretim üyesinin donanımı düzeyinde kalacağı gerçeğini, içerisinde barındırmaktadır.

Yine üniversite kurumlarının özel yetenek sınavlarında uygulanan değerlendirme ölçütlerinin belirli ilke, kıstas ve sistemlere göre oturtulmamış olması sonuçların öznel çerçeveye sıkışması sonucunu da doğurmaktadır.

Bu nedenle Türkiye ‘ de seramik sanat eğitimi veren üniversitelerin, çağı yakalayabilen özgün yaratıcı kültürümüzü yaşatabilecek ulusal ilerleyişe öncülük edebilecek sanatçılar yetişmesinde en önemli basamağı oluşturan özel yetenek sınavlarının yeterliliğinin araştırılması, büyük önem taşıyan bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Türkiye’de seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarına öğrenci seçmede uygulanan sınavların yeterliliğini bulgulamaktır. Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

1- Türkiye'de seramik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının amaçlarına yönelik öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
2- Türkiye'de seramik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının ihtiyacı olan öğrenci özelliklerine yönelik öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
3- Türkiye'de seramik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının uyguladıkları özel yetenek sınavıyla öğrenci seçmeye yönelik öğretim elemanları görüşleri nelerdir?

1.3 Önem

Bu araştırma sürecinde toplanan verilerin özellikle;

1- Seramik eğitimi sürecinde öğrencilere kazandırılmak istenen davranışların herhangi bir ön koşula gerek olup olmadığı konusunu aydınlatacağı,
2- Uygulamadaki sınavların olumlu ve olumsuz yönlerine dikkat çekeceği,
3- Bulguların özel yetenek sınavları hazırlık sürecine katkı sağlayacağı,
4- Sınama durumlarının ölçütlerinin belirlenmesine yardımcı olacağı,
5- Uygulamada ki sınavların yeterliliğini ortaya koyması
6- Çıkan sonuçlar doğrultusunda, geçerliliği ve bilimselliği yüksek, özel yetenek sınavları örneklemeleri ile ilgili çalışma yapmak isteyenlere katkısı olacağı düşüncesi,
7- Daha önce araştırılmamış bir konuyu gündeme getireceği,

Açılarından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

— Örneklem evreni temsil edecek nitelikte seçilmiştir.

— Görüşme formu hazırlanırken kendilerine başvurulan kişiler konularında Yeterlidir.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırmaya yönelik bulgular; Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Uygulamalı Sanatlar Seramik Eğitimi Ana Sanat Dalı, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümlerinin öğretim elemanları görüşleri ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Bu araştırmada yer alan kavramlar aşağıda tanımlandıkları anlamda kullanılmıştır.

Seramik: İnorganik malzemelerin oluşturduğu bileşimlerin, çeşitli yöntemlerle şekil verilip, kurutulduktan sonra sırlı ya da sırsız olarak sertleşip dayanıklılık kazanıncaya kadar pişirilmesi bilimi, teknolojisi ve sanatıdır. (Arcasoy 1983: 2).

Seramik Eğitimi: Seramik alanı altında yer alan dallarda, sektörün ihtiyaçları ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirme süreci

(http://www.nedimehanimakml.k12.tr/seramik.htm).

Yaratıcılık: toplumun ekonomik veya sosyal yapısının sanatçının kişiliği tarafından sorgulanıp, düşünceleriyle yoğrulup yeni-özgün biçimler almasıdır (Artut, 2006, s. 171).

Sanat Eğitimi: Bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına verilen isimdir (Artut, 2006, s. 89).

Hazır bulunuşluk: Hazır bulunuşluk, öğrencinin belli bir hedef davranışa ulaşması için kendine sunulan öğrenim görevini yapma yeterliğidir (Sönmez, 1993, s. 14).

Ölçüt: "Karar vermede temel alınan nesnenin gözlenip ölçülebilir her özelliği" şeklinde tanımlanabilir. (Sönmez, 1993, s. 14).

Davranış: Organizmanın etkiye karşı gösterdiği tepki ya da tepkiye karşı gösterdiği etkidir (Sönmez, 1993, s. 14).

Yeterlilik: Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet. Görevini yerine getirme gücü, kifayet (Sönmez, 1993, s. 14).

Hedef: Kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özellikler (Sönmez, 1993, s. 14).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, bu araştırmada yararlanılan, konu ile ilgili araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir

2.1. Sanat Eğitimi

Albert Comus, 'insan kendisine anlam arayan tek varlıktır.' demiş. Sanat, öyle bir kişilik ifadesidir ki, bir dilde, bir zümreye hitap etmez, o bütün insanlığa hitap edecek boyutlarda engin, güçlü ve evrensel bir ifade tarzıdır.

Sanat; kültür ve felsefe gibi insanı dar kalıplarından sıyırıp, kendi ile toplumu bağdaştırarak vermek istediği mesajı, gerek plastik gerekse duygusal malzemelerle iletmeyi sağlayan en önemli unsurdur. Sanatın birçok tanımı olmasına karşın en basit ve kullanılan tanımı "hoşa giden biçimler yaratma çabasıdır". Bu biçimde güzellik duygumuzu okşayan, duygularımız arasındaki bağlantı birliği ve uyumudur. Tolstoy' un "insanın bir zamanlar yaşamış olduğu duyguyu, kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu başkalarının da hissedebilmesi için hareket ses çizgi, renk veya sözcüklerle, belirlenen biçimlerle ya da ifade etme ihtiyacından sanat ortaya çıkmıştır" görüşü, sanatın, geçmiş yaşantılarla anın birlikteliği, sosyo-kültürel ortamın bir ürünü olduğunu açıklamaktadır. (Ersoy, 1995, s. 5).

İnsanın içselliğinde, dış dünyayı tanıma ve paylaşma isteğinin kaçınılmaz sürekliliğinde ortaya çıkan sanatın varlık nedeni, hiçbir zaman aynı kalamaz. Diğer bir değişle zaman ve getirdiği koşullar insanı, değişkenleri ifade etme gerekliliğine sürüklemiştir. Dolayısıyla sanat, insan doğasının bir gereğidir. Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından birisidir. İnsan olmanın gereği, varlığının bir sonucudur. İnsanın yaşamında düzenli bir sanat eğitimi olmadığını düşünülse bile

sanat dürtüsü çeşitli şekillerde insan doğasından kaynaklanan bir iç tepki olarak ortaya çıkacaktır.

Sanatın eğitimi sanatın var olma tarihi ile eş zamanlıdır. İnsanın varoluşu ile başlayan sanat kavramı, başlangıcından bu yana beraberinde birçok yorum ve tanım getirmiştir. Süreç içerisinde, insan ve toplum hayatı değiştikçe, sanat eğitimi konusunda sunulan düşünceler ve irdelemeler güncellenerek devam edecektir.

Sanatın günümüzdeki öğretme biçimi sonuçta sanatın geçmişteki öğretilme biçimlerinin değer ve inançları ile şartlanmıştır. Kuşkusuz bu şartlar farklı toplumlara göre değişkenlikler göstermiştir. Tarih boyunca bazı dönem ve toplumlarda sanata dair bilgiler seçkinliğin bir göstergesi olarak sayılmış, buna karşılık başka durum ve zamanlarda ise sanat sadece kölelerin ve aileden atılmış olanların ilgilendiği bir meslek olarak görülmüştür. Plastik sanat eğitimi, birey ve toplulukların sanatsal ve kültürel açıdan yetiştirilmesi ile ilgilidir. Bu yetiştirme genel olarak kültürel biçimlendirme anlamına gelir (San, 1985, s. 3).

Modern eğitim sisteminde bilim ve sanat iç içe, işbirliği içinde yer almalıdır. Her ikisinin de amacı insanın gelişimine hizmet etmek ve yeniyi keşfetmek olduğuna göre, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin ve zekânın da geliştiği gözlenmektedir. Sanat; duygu ve düşünce arasındaki içice geçmiş bağlantıyı kurarken, öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısıdır. Bu bakımdan daha iyi anlatımı sağlaması ve yazım diline faydası yadsınamaz.

Sanat eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırmak amacıyla yapılan çabadır. Sanat eğitimi; gençlere, estetik yargılara varabilme konusunda yardımı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir (Erbay, 1997, s. 9). Bu yönlendirme kişide gelişimin varlığını hissedişin ilk basamağını oluşturacaktır.

Sanat eğitimi, bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek, estetik yaşamın yapılanmasını temellendirmek için gereklidir. Sanat eğitimi, yapıcı analizi öğreterek, belli şekillerde gözlem, orijinalite, buluş ve kişisel girişimi destekleyerek, pratik düşünceyi geliştirir. Olayları; olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü arttırır. Bireyin el becerisini gelişir ve sentez yapmayı öğretir. Olayları, kendi benliğini ve kişiliğini koyarak çözümleme fırsatı sağlar. Sanat kişinin dünyayı ve kendisini tanıması ve gerektiğinde değiştirebilmesi için fırsat tanır (Erbay, 1997, s. 11).

Sanat eğitimi kavramı, yirminci yüzyılın başlarında gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan bir eğitim akımının içinde oluşmuştur. Sanat eğitimi kavramı geniş anlamda, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi; dar anlamda ise okuldaki ilgili dersleri tanımlamaktadır. (San, 1983, s. 19).

Öyleyse daha genel bir çerçeve içinde ele alındığında bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına "Sanat Eğitimi" adını vermek uygun bir yorum olabilir. (Artut, 2001, s. 89–90).

Bu çabanın özünde, toplumun en küçük üyesi olarak düşünebileceğimiz insanın (çocuğun-gencin) bireyin, gerçekten uygar bir kişi olması, uygar bir toplum oluşturmanın amaçlandığı dikkate alınırsa sanat eğitiminin daha geniş bir boyut içindeki görünümünü vurgulamış olur.

Etkili bir sanat eğitimi etkinliği, yeterli programlar geliştirilmesi kadar onu uygulayacak olan sanat eğitimcilerinin gerekli bilgi ile donatılmış olmalarına bağlıdır. Yararlı bir sanat eğitimi programı geliştirecek olanın, sağlam bir sanat felsefesi bilgisinden hareket etmesi zorunludur. Öğretmenin ise böyle bilgilere sahip olmasından çok öncelikle sanat etkinliğinin yararına inanması, böyle bir anlayışı geliştirmiş olması gerekir (San, 1977, s. 145).

Sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yaygın biçimde düşünüldüğü gibi, sanat eğitimi yalnızca yeteneklilerin eğitimi için bir "lüks" değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir (Gençaydın, 1990, s. 44). Suut Kemal Yetkin: "Sanat eğitimi bir çeşit ahlak eğitimidir" (Yetkin, 1962, s. 61) diyerek, insanın yetişmesinde, kişiliğinin olumlu yönde gelişebilmesinde sanat eğitiminin ne denli önemli olduğunu ifade eder.

Çağdaş eğitimin temel işlevi, çağdaş toplumu gerçekleştirebilecek insanları yetiştirmektir. Çağdaş insan bilim, sanat ve teknik alanlarında gerekli ve yeterli bilgi birikimine sahip, çağını yaşayan insandır.

Sağlıklı, dengeli ve uyumlu yaşaması hedeflenen insan, yaşamını en iyi biçimde sürdürüp geliştirmesi için gerekli tüm olanaklardan yararlanma, yeteneklerini ve gizli gücünü harekete geçirip kullanması, giderek kendini en iyi biçimde gerçekleştirme ve aşma gereksinimi içindedir. Çağdaş insanın bu gereksinimlerini karşılayabilmesi için günlük yaşam bilgisinin ötesinde gerçeği doğruyu, yararlıyı ve kullanışlıyı, hem de özgür ve güzeli araması, bu amaçla da çaba harcaması gerekir. Bu arayış ve çabaların süresi ve ürünü olan “bilim, teknik, sanat”, çağdaş insanın üç ana çalışma, yaratma ve gelişme alanıdır. Bu üç alan insanın biyolojik, toplumsal ve kültürel yapısında temel bulur (MEB, 1991, s.4).

Bilim, teknik ve sanat insan yaşamının vazgeçilmez üç öğesidir. Bu alanlardan hiçbiri tek başına var olamaz. Birinin veya ikisinin eksikliği çağdaş insanın yaşamında sıkıntılar doğuracağı gerçeğini gösterir.

Çağımızın sınırsız ve hızlı değişkenliğine, sonsuz istem beklentilerine ayak uydurabilmek ve onda olumsuz bulduğumuz yönelme ve olgulara karşı gereken savaşımı verebilmek için, çok yönlü, çok boyutlu ve demokratik düşünmeyi

öğrenmek gereklidir. Doğru toplumsallaşmayı gerçekleştirebilmek, yetişen kuşaklara bu değerleri kazandırabilmek, öğretebilmek ve her yeni kuşağın bir öncekini alabilmesi için yeniden ele alınması gereklidir. Bu yeni yöntemler çok yönlü, çok boyutlu sürekli yenilikler içeren ve yaratıcılığı destekleyen yöntemler olmalıdır. Böyle olunca sanat eğitiminin de en geniş en zengin kapsamıyla bu yeni anlayış içerisinde yer alması gerekir (San, 1985, s.36–37).

Üniversite Seramik Bölümlerinde sanat eğitimi bireyin geniş anlamda gelişmesini içeren en güvenilir ortamdır. Çünkü o, bu ortamda kendi temposu paralelinde, doğal eğilimlerini uygular, kendi deneyimlerini kullanır. Eğitimin her kademesinde çalışmalar bu doğal eğilimin paralelinde olmalıdır. Bilimde ve sanatta yaratıcılık eşit değerde kabul edilmektedir. Deneme olanağı veren sanat eğitimine, dış ülkeler programlarında geniş yer vermekte, şaşırtıcı deneyler ve araştırmalar yaptırmaktadırlar (Gökaydın, 1990, s. 3). Sanat eğitiminin en önemli amaçlarından biri görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektedir. Çevresini hakkıyla algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmek için gerekli ilk şarttır.

Sanata ilişkin en önemli özellik, anlatımdır. Kişinin çok özel iç dünyası, imgeleri, düşünüleri ve duyguları sanat ile görselleşir. Bu çok özel dünyanın dışa aktarılması, bir başka deyişle anlatımı, başkalarının anlatımının anlaşılması, insan için bir ihtiyaçtır. Hangi sanat formu olursa olsun yaratma eylemi anlatılmak isteneni izleyiciye iletme amacını güder. Bu aynı zamanda üretilen aracılığı ile bazı şeylerin paylaşılmak istenmesidir. Sanatsal anlatımı, onun özel dilini kullanmayı öğrenen kişi aynı zamanda bu dil yardımıyla geçmiş ve çağdaş sanat eserlerine yargısıyla ulaşabilir. Sanatın insana kazandırdığı bu niteliksel zenginlik, değerlerle düşünme gücü her incelemede biraz daha gelişir. (Kırışoglu, 1991, s. 55)

Teknoloji ve makine devrini yaşadığımız çağımızda, belki tüm çağlardan daha fazla estetik bir eğitime "Sanat Eğitimine" ihtiyaç duymaktayız. Endüstri çağı bize yeni bir düşünme sistemini öğretmektedir. çağ dışı kalmamak için, bireylerin topluma karşı sorumluluk duyan, toplumdan gücünü alan, oluşturucu ve yapıcı

düşünmeyi benimsemeleri gerekir. Bilim ve teknikte yoğun gelişmelerin yaşandığı, teknolojinin günlük hayatımıza girdiği günümüzde sanat eğitimi vazgeçilmezdir.

2.2 Türkiye'de Sanat Eğitimi

Türkiye'nin tek Akademi'si 1883 yılında kurulan geçmişi Sanayi-i Nefise Mektebi Âlisi'ne dayanan İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'dir. Uzun yıllar Fransız geleneğini sürdüren okul, 1930 ve 1968 yıllarında geçirdiği reformlarla çağdaşlaştırılmıştır. 1965 yılına kadar Güzel Sanatlar Akademisi ismi ile eğitim veren okul, 1965 yılından sonra Devlet Güzel Sanatlar Akademi'si adını almıştır. 1983 yılında da Mimar Sinan Üniversitesi adıyla yeniden örgütlenmiştir. Bugün aynı kurum Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi adı ile sanat alanında eğitim işlemini sürdürmektedir.

1973 yılında çıkarılan 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile üniversitelere geniş kapsamlı bir özerklik getirilerek "Yükseköğretim Kurulu" kurmuştur. 1973 yılında Türk Eğitim Sistemi kavramında kabul edilen değişikliğe (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2842 sayılı kanunla değiştirilen 36. maddesi) göre üniversite kurumları Üniversite, Fakülte, Enstitü, Yüksekokullar, Konservatuarlar, Meslek Yüksekokulları uygulama ve araştırma merkezleri olarak ayrılmıştır. 04.11.1981 tarihinde 2547 sayılı yükseköğretim kanunu yürürlüğe girmiştir. Yükseköğretim, milli eğitim sistemi çerçevesinde ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde olmak üzere düzenlenmiştir.

Güzel Sanatlar Fakülteleri üniversitelerin bünyesinde, eğitim işlevini sürdüren akademik kurumlardır. Güzel Sanatlar Fakülteleri, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim veren kurumlar olarak bilinir ve toplumun sanatçı ihtiyacını karşılamayı amaçlarlar. Bu kurumların genel amaçları, resim, heykel, seramik, tekstil, seramik vb. gibi çeşitli ana sanat dallarında öğrenciyi eğiterek topluma kazandırmaktadır. Bu okullardaki sanat programları, plastik sanatlar eğitiminin temel kavramlarını vermesinin yanı sıra, ana sanat dallarına yönelik çeşitli

konularda araştırma ve tasarım imkânları sağlamaktadır. Verilen eğitim, genel kültür ve sanatsal alan kavramları ele alınarak, gözlemlerle desteklenmektedir (Erbay, 1997, s. 149).

Ülkemizde; üniversite sisteminin yapısal gereği olarak üniversitelerin kapsamları içinde sanat eğitmeni yetiştiren okullar, Eğitim Fakültelerinin bünyesinde toplanmıştır. Bu alanda sanat eğitmeni eksikliğini kapatmayı amaçlayan bu kurumlarda, plastik sanatlar eğitimi yanında eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi, eğitim yönetimi gibi psikolojik ve pedagojik biçimlenme ile ilgili ek dersler de verilmektedir. (Erbay, 1997, s. 154).

Günümüzde oldukça yaygınlaşan güzel sanatlar fakülteleri gittikçe artan sayısıyla belirlenen hedefler doğrultusunda çabasını sürdürmektedir. .

2.3 Seramiğin Tanımı ve Türkiye'deki Seramik Sanatı Eğitimi

Seramik, ilkel toplumdan bugüne dek gelişebilmiş, uygarlığın gelişimindeki tüm aşamalarını izleyebildiğimiz bir sanat koludur. Ana malzemesi olan kilin kolay bulunması, en yalın biçimde kişinin kendisini ifade etmesini sağlaması, maddi ve manevi gereksinimleri karşılaması, seramiğin çağlar boyu varlığını sürdürmesine neden olmuştur.

Seramik teknik açıdan nesnenin biçimlendirilmesinde plastikliği sağlayan kil ile fırınlama sırasında parçanın kırılmasını ya da çatlamasını önleyen kuvars ve bu ikisini bağlayan ergitici feldspat karışımından oluşan hamurla yapılan nesnelerdir. (Eczacıbaşı sanat Ans:1992, s. 1634). Seramik tanımı Yunanca dan gelmektedir. Şarap içilmesi gelenekselleşmiş şölenlerde içkiler bardak yerine geçmekte olan şekillendirilmiş boynuz kaplarda içilmekteydi. Yunanca da boynuz sözcüğünün karşılığı olan 'keramos' olduğundan keramoslar yerini seramik kaplara

bıraktıktan sonra da seramik kaplar bu adla anılmaya başlandı. Böylece seramik üreten çölekçilere ‘kerameus’ bu çömlekçilerin oturdukları bölgeye de ‘keramikos’ adı verildi. Seramiğin bu tanımlarında görüldüğü üzere geçirdiği teknik evreler sonucu ortaya çıkan değişmez ve dayanıklı yapısı, ilk çağlardan beri kullanılmasını sağlamıştır. İnsanlığın uygarlık evreleri içinde en önemlisi olan yerleşik yaşam düzenine geçişin, tarım ve hayvancılık aşamasından sonraki en önemli aşamalarından birisi de, kilin şekillendirilip yüksek ısıda pişirilmesi yolu ile fiziksel değişikliklere uğratılarak çanak-çömlek haline getirilmesidir (Ökse,1999, s. 8).

İnsanın var olduğu andan günümüze kadar ihtiyaç ve beğenileri onu yönlendirmiş, dönem dönem çeşitli malzemelerle bu iki duyguyu birleştirmiştir. Seramik bu malzemelerden beklide en vazgeçilmezi olmuştur. Afrika ilkel topluluklarının masklarından, günümüz çağdaş duvar panolarına kadar seramik her dönemde etkisini göstermiştir. Ayrıca seramiği plastik sanatların bir formu haline getiren onun, formu, biçimi ötesinde rengi yani sırı olmuştur. Sır seramik yüzeyin dış kısmını kaplayan, koruyan, kimyasal maddelerden elde edilen seramik boyasıdır. Bu boya, seramiğin diğer sanatlardan ayırmış, onu tek başına bir sanat haline getirmiştir.

İlkel çömlekçilik incelendiğinde en önemli ve en eski buluntuların "Türkistan Aşkova bölgesi MÖ 8000, Filistin Jericho bölgesi M.Ö 7000, Anadolu’nun çeşitli höyüklerinden biri olan Hacılar M.Ö 6000 ve Mezopotamya denen Fırat ve Dicle nehirlerinin arasında kalan bölge de M.Ö 6000 rastlanır" (Arcasoy, 1983, s. 1).

İran, Mezopotamya ve Mısır'da yapılan kazılarda M.Ö. 4000–3000 yıllarına ait çeşitli seramik eserler bulunmuştur. Seramik sanatı Anadolu ve Mısır'dan Girit adasına geçmiş orada M.Ö.2000 yıllarında büyük bir gelişme göstermiştir (Sözen-Tanyeli, 2003, s. 193).

M.Ö.4500 yıllarında Mezopotamya'da çömlekçilik önemli bir düzeye ulaşmıştır. Sümerler tarafından pişmiş tuğladan saraylar ve yollar inşa edildiği bilinmektedir.

İslam dönemi olarak adlandırılan bu yüzyıllarda İran, Mısır ve diğer Mezopotamya Uygarlıklarında yaygınlaşan seramik mimari ve dekoratif amaçlı ürünlerden oluşmuştur (Öney, 1992, s. 94). Seramik, yapım teknikleri açısından bir çok coğrafyada farklılaşmıştır. Bu farklılaşmalar seramiğe zenginlik ve estetik zenginliği katmaktadır.

İnsanlık tarihinde seramik ilk dönemlerde işlevsel boyutta düşünülüp geliştirilse de bilimin ve tekniğin gelişmesi seramiğin başka alanlarda da rahatlıkla kullanılabilecek bir malzeme olduğunu göstermiştir. Günümüzde bu malzeme insan yaşayışının her alanında kendisine yer bulabilmiş ve teknik özelikleri dolayısıyla vitrifiyeden (inşaat sektörü), arabalara, yüksek gerilim hatlarından, mutfak eşyalarına, roket ve uzay sanayinden, tıp bilimine kadar birçok yerde kullanılmaktadır.

Türk seramik sanatı oldukça eski bir geçmişe sahiptir. Dünyada bilinen en eski tarihli buluntular Anadolu toprakları üzerinde kurulmuş medeniyetlere aittir. Bu kadar eski bir tarihi geleneği olmasına rağmen ‘sanat seramiği ve seramik eğitimi ancak 1950’ler den itibaren başlamıştır. Türkiye’ de seramiğin eğitici bir işlevle bütünleşmesi sonucu bir kimlik kazanması ise 1930’lu yıllara dayanmaktadır. Türkiye de aynı zamanda çağdaşlık bilincinin sorgulanmaya başlandığı sana-i nefise de sanat eğitiminin bölüm bazında çoğullaşma aşamasına girdiği dönemi kapsar (Türkiye de sanat 1998, s. 3–29).

Sanat eğitimi bir organizasyon eğitimidir. Görsel algılamaya yönelik bir takım teoriler önderliğinde öğrenciyi madde ile yani, malzeme ile düşünce arasında çeşitli bağlantılar kurmaya, buluşlar yapmaya alıştıran bir metottur. Bu metot, böylece öğrencinin elinde gelecekte de bilinçli olarak kullanılacağı bir araç olacak ve kişisel nitelik kazanacaktır. (N. Gökaydın:2002,s.19)Türkiye'de seramik sanatı; seramik endüstrisinin gelişmesi ve seramik eğitiminin

örgütlenmesiyle koşut bir gelişme göstermiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında diğer sanat dallarında olduğu gibi, seramik alanında da yurtdışına sanatçılar gönderilmiştir. Paris'te eğitim gören ilk seramik sanatçılarından İsmail Hakkı Oygar, Hakkı İzer ve Vedat Ar, yurda döndüklerinde seramiği geleneksel anlayıştan farklı, dekor-süsleme kavramı dışında bir anlayışla ele almışlar ve özgün çalışmalara yönelmişlerdir. 1929 yılında bu sanatçıların katkılarıyla Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde seramik atölyesi açılmış ve seramik eğitiminde örgütlenme başlamıştır. Seramik eğitimi sanayideki gelişmelere koşut olarak yaygınlaşmış, sanatçıların uluslararası düzeyde ürün vermeleri ile de bu sanat kolu giderek etkinleşmiştir. Füreyya Koral, Sadi Diren, Bingül Başarır, Candeğer Fürtun, Atilla Galatalı, Beril Anılanmert gibi birçok sanatçı, 1949'dan itibaren uluslararası düzeyde ürünler vermeye başlamıştır. İlk özel seramik atölyesi 1950'lerin ortalarında Füreyya Koral tarafından kurulmuştur.

İsmail Hakkı Oygar' in seramik sanatına getirdiği çağdaş yaklaşım, diğer sanatçıların da katkıları ile toplumda bu sanata olan ilgiyi artırmış, onların başlattıkları çalışmalar Türk seramik sanatçılarına küçümsenmeyecek uluslararası başarılar kazandırmıştır. Ülke de seramik sanatının bu hızlı gelişimi dinamik bir ortam yaratmış ve birçok sanatçının son yıllarda seramik çalışmalarına yönelmelerine sebep olmuştur.

Ülkemizde seramiğin sanat dalı olarak oluşması ve bu bağlamda eğitiminin yapılmaya başlanmasını, endüstrinin kurulması, yaygınlaşması ile bir arada görmekteyiz.

Sanayi-i Nefise Mektebi olarak bilinen okulun müdürünün girişimleri ile de okulun bünyesinde İsmail Hakkı Oygar'ın gözetiminde Seramik ve Türk Çiniciliği atölyesi açılmıştır. Bu süreci ise Gazi Terbiye Enstitüsünde ki seramik atölyesinin kuruluşu izlemiştir. 1957 yılında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun kurulması ile seramik eğitimi veren okullar giderek artmıştır. Bu durum günümüzde seramik endüstrisine ara kadro yetiştirmek amacı ile kurulan birçok Güzel Sanatlar

Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Meslek Yüksek Okullarının bulunduğu bir hale dönüşmüştür (Cumhuriyetin Renkleri Biçimleri, 1999, s. 67).

Bu sanatsal yaratımların artması ve çeşitlenmesinde Sanayi-i Nefise Mektebinin eğitime başlamasının önemli payı vardır. Yine bu okul seramik eğitimin ülkemizde yaygınlaşmasında da büyük bir öneme ve işleve sahiptir.

Artan bu okullar sayesinde seramikle uğraşan sanatçılarımız ve seramik eğitmenlerimizin sayıları da hızla artmıştır. Ayfer-Sabit Karamani çiftinin yanı sıra, Nasip İyem, Atilla Galatalı, Melike A. Kurtiç, Alev Ebuziya ve Bingöl Başarır, Füreyya Koral atölyesinde yetişmişlerdir. Ünal Cimit, Erdinç Bakla, Jale Yılmabaşar, Filiz Ö. Galatalı, Candeğer Fürtun, Tülin Ayta, Güngör Güner, Beril Anılanmert gibi sanatçılarımız teknik ve biçim yönünden çağdaş seramik sanatına katkılarda bulunmuşlardır.

1950'lerden başlayarak yurda dönen sanatçılar ve bu sanatçıların yetiştirdikleri öğrenciler, eğitime verdikleri önemle beraber, seramiği bir sanat materyali olarak kullanmışlar, kendi sanatsal bakış açılarını seramik çamuru ile ifade etmeye çalışmışlardır.

Şu anda Türkiye'de 2007–2008 öğretim yılı başındaki duruma göre; 67 devlet üniversitesi, 30 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 97 üniversite bulunmaktadır. Bunların içerisinde 39 üniversitede Güzel Sanatlar Fakültesi vardır ve bunların 20 tanesinde seramik eğitimi verilmektedir.

2.4 Yeteneğin Tanımı ve Ölçülmesi

Yetenek; kalıtımla gelen gizil güçlerin eğitim ve çevrenin etkisiyle geliştirilmiş kısmını ifade eder. Gerçek yetenek, bireyin kendisinin ne olduğunu ve nesi olduğunu bilebilmesidir. Bireyin, yeteneklerinin bilincinde olabilmesi için de,

kendi iç dünyasını, içsel dinamiklerini irdeleme gücüne sahip olmalıdır. Gücü neye yeter, neleri becerir, nelerin üstesinden gelebilme gücünü kendinde bulur, dayanağı nedir; kendi varlığından, kendi benliğinden olan her türden enerji yeteneklerine kaynak oluşturabiliyor mu? Bu tür sorgulama ve analizlerle birey, ne olduğunu ve nesi olduğunu bilebilmeli, bilincine varabilmelidir. Ne olduğunu ve hemen sonrasında da nesi olduğunu bilmek ve bunu kendisine tanımlamak, bireyi belirli bir ölçüde yaşam bilgeliğine yöneltecektir. Bireyin kendisini tanıması, ne tür yetenekleri olduğunu kendi bireysel çaba ve analizleriyle anlaması, bireysel başarıdır. Ama her zaman bunun bireysel bir çabayla anlaşılması olanaksızdır. Kolektif çalışma, eğitim sistemi metodu burada devreye girmediği durumda kişinin yeteneğinin çok yönlü olarak anlaşılması ve açığa çıkarılması söz konusu olamaz. **:** Daniel, M. H. (1997). Intelligence testing: Status and trends. *American Psychologist, 52*(10), 1038–1045.

Yeteneğin ya da diğer açılımlarının ne olduğu değil, nelere neden olduğu önemlidir. Yetenek ancak yerinde ve doğru amaçlar için kullanılabildiği ölçüde, topluma ve aynı zamanda bireye artı-değer kazandırır.

Bireyin sahip olduğu yeteneklerin bireyi iyi'ye götürmesi beklenir. Bu nedenle, bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerin ciddi ve bilinçli bir eğitimle olumlu yönde yapılandırılması gerekir. Bu eğitim öncesinde bu yetilerin tespiti büyük önem taşımaktadır. Sahip olunan yetenek, bireyi topluma daha da yakınlaştırmalı ve onun sorularının çözümüne yöneltmeli ve evrensel temel değerlere karşıt bir kimliğe yöneltmemelidir. Zamanla bireyin iç ve düşünsel dünyasında gelişmesi gereken yön, anlayış yeteneğinin artmasıdır.

Nelere yeteneğinin olduğunu bilen ve onları pozitif enerjiye çevirebilen insan, bilinçli insandır. Bilinçli insan hazır bulunuşluk düzeyi yüksek almaya, algılamaya açık insandır. İnsanların çoğu, sahip oldukları yeteneklerin yeterince bilincinde olmadan yaşarlar. Yeteneklerinin bilincinde olmak ve bunları geliştirerek devrimin, örgütün ve insanlığın yararına sunabilmek bir erdemdir. Bireyin, kendi varlığını derinden anlayabilmesi ve fark edebilmesi en yüce yetenektir.

Genler üzerinde yapılan son araştırmalar, insanlarda yetenek genlerinin, erkeklerin annelerinden aldıkları X-kromozomunda bulunduğunu saptanmıştır. Alman Ulm Üniversitesi bilim adamlarının yürüttükleri araştırmada, X-kromozomunda çok sayıda yetenek geninin bulunduğunu saptadılar. Ancak Y-kromozomunda yetenek genlerinin varlığına rastlamadılar. Bu bulgunun, neden özürlü veya aşırı yetenekli insanlar arasında erkeklerin çoğunlukta olduğu sorusuna bir cevap olabileceği söylenebilmektedir. Yeteneğin çok sayıda gen ve çevre faktörleri ile belirlenen, son derece karmaşık bir özellik olduğu ve cinsiyet kromozomu olmayan kromozomlarda da, X-kromozomunda bulunanların üçte biri oranında yetenek geni olduğu kaydedildi. Bu araştırma ortaya koymaktadır ki doğuştan getirilen yetenek vardır. Var olan bütün nesnel veriler ölçülebilir.

Ölçme, genellikle belli bir maksat için yapılır. Maksat, ölçme konusu özellik bakımından kişiler, olaylar ya da nesneler hakkında değerlendirme yapmak ve elde edilen değerlendirme sonuçlarına dayanarak belli kararlar vermektir. Verilen kararların doğruluk ve yerindeliği kararın dayandığı değerlendirme sonuçlarının, giderek değerlendirmenin dayandığı ölçümlerin verilecek kararla ilgili ve olabildiğince az hatalı; ölçütünde uygun olmasına bağlıdır. Nesneler ya da özellikler ile ilgili ölçmelerde, ölçmeciye kolaylık sağladığı ve ölçmelerin duyarlığını artırdığı için, genellikle belli ölçme araçları kullanılır. Elde edilen ölçümlerin, hatasız ya da az hatalı olması ve verilecek kararla ilgili olabilmesi için, ölçme işinde kullanılan araçların belli niteliklere sahip olması gerekir. Ölçmeyi amaçladığımız özelliği ölçebilecek bizim amacımıza hizmet edebilecek bir özellik taşımalıdır.

Bir ölçme aracı, her şeyden önce, ölçülecek özellik ya da özellikleri tam ve doğru olarak ve ölçülmesi söz konusu olmayan başka özelliklerle karıştırmadan ölçebilmelidir. Geçerlik olarak adlandırılan bu nitelik, bir ölçme aracının kullanılış maksadına hizmet etme derecesini belirtir (Tekin, 1991, s. 41). Örneğin, bir ölçme aracı olarak metre, uzunluk ölçümü için geçerli, ağırlık veya diğer herhangi bir değişkenin ölçümü için geçersizdir. Aynı şekilde belli bir dersten öğrencinin

öğrendiği olgusal bilgileri ölçme amacını güden bir test bu amaç için geçerli, fakat öğrencinin kişilik yönünden beklenen gelişimlerini ölçüm amacı için geçersizdir. O halde bir ölçme aracının geçerliliği kullanıldığı amaca uygun hizmet görmesine bağlıdır.

Geçerlik konusunda bilinmesi gerekli iki nokta vardır. Bunlardan biri ölçme aracının hangi amaç veya amaçlar için kullanılabilirliği diğeri ise ölçme aracının bu amaç veya amaçlara ne derece hizmet edebilmekte olduğudur.

Ölçme aracının adı çoğu kez kullanılma amacını ifade edecek şekildedir. Başarı testleri, öğrencinin bir dersten veya bir konuda öğrendiği bilgi, beceri ve anlayışları ölçme amacı güder. Genel yetenek testleri öğrencinin öğrenme yeteneğini, özel yetenek testleri, öğrencinin özel yeteneklerini, kişilik testleri ise öğrencinin ilgi, tavır ve sosyal uyum gibi niteliklerini ölçme amacı güderler. Asıl önemli olan testin bilinen veya belirleyen kullanılma amacını ne derece hizmet ettiğidir (Yıldırım, 1983, s. 135).

Bir ölçme aracının geçerliği, bir derece sorunudur. Ya hep, ya hiç sorunu değildir. Bir ölçme aracı hepten geçerli veya hepten geçersiz olmaktan ziyade, daha çok veya daha az geçerli olabilir. Üstelik bir ölçme aracının geçerliği, tam olarak yalnızca ölçme aracının kendisiyle belirlenemez. O, ölçme aracının kullanışlık amacını, uygulandığı gruba, uygulanma ve puanlama biçimine de bağlıdır. Bundan ötürü özel bir amaç dışında, bir ölçme aracının geçerliğini, yüksek, orta veya düşük olarak nitelememek gerekir. Çünkü geçerlik, daima belli bir amaç için geçerliktir. Bir ölçme aracının geçerliği, o ölçme aracından elde edilen puanlarla belli bir ölçüt ya da ölçütler takımı arasındaki ilişki bakımından belirlenir. Bu geçerliğin istatistiksel olarak belirlenmesidir. Bu işlemde ölçüt ya da ölçütler takımı olarak neyin alınmış olduğu ya da alınması gerektiği, ölçme aracının kullanışlık amacına bağlıdır. Ölçme aracı puanlarıyla ölçüt ya da ölçütler takımı arasındaki ilişki katsayısına geçerlik katsayısı denir. Geçerlik katsayısı, (-1,00) ile (+1,00) arasında değişir.

2.5 Ölçme Araçları ve Kullanım Amaçları

Eğitim ve psikolojide ölçme aracı olarak kullanılan testler, birçok amaç için geliştirilebilirler. Testlerin geçerlilikleri açısından kapsam geçerliliği önemli bir konudur örnekleyen ve kapsadığı maddelerin her biri ölçmek istediği davranışı gerçekten ölçen bir test, kapsam geçerliğine sahiptir.

Yetenek testleri ise bireyin zihinsel, mesleki ve kişilik alanındaki potansiyelini ortaya çıkaran testlerdir. Bireylerin yeteneklerinin bilinmesi ilerisi için daha uygun amaçlar belirlemesini sağlar. Yaşama daha planlı bir biçimde hazırlanmasında Kılavuz niteliği taşır. Bireyin yeteneklerinin bilinmesi meslek seçiminde daha kararlı ve gerçekçi seçimlerin yapılmasına rol oynar. Yetenekleri bilinen kişinin gelecek başarısı hakkında güçlü tahminlerde bulunmak olasıdır. Bu tanımlamadan anlaşılacağı gibi eğilim ve yeteneklerin ölçümü mümkündür. Tek şartı doğru yöntem ve tekniklerin uygulanmasıdır. Bu sonuçla beraber kişinin doğru meslek gruplarına yönelmesi için yol gösterici olacak bu belirleme özel beceri ve yetenek isteyen alanlar için kaçınılmaz bir uygulama gereği ortaya çıkarmaktadır.

Testler bireylerin yaşları dikkate alınarak hazırlanır ve genellikle çoklu puan veren yetenek testlerinin tercih edilmesi önerilir; çünkü tekli puan veren testlerde olumsuz sonuç alan bireyin özgüveni düşebilir. Çoklu puan veren testler bireyin hem güçlü hem de zayıf yönlerini ortaya çıkartır. Dolayısıyla birey yapabileceği alanlara yönlendirilir ve böylece özgüveninde gereğinden fazla bir düşüş olmaz.

Yetenek testleri genel yetenek, farklı yetenek ve özel yetenek testleri olarak hazırlanır. Özellikle özel yetenek testleri, bazı alanlarda örneğin, resim, müzik, sporda üstün özellikte olması beklenen bireylere uygulanır. Bu tanımlamaların yanı sıra bahsedilmesi gereken bir başka kanı ise uygulanabilecek testlerin kullanım amaçları ve işlevleridir.

Bireye yönelen yeni uyarıcılara verilen anlamlar, büyük ölçüde geçmişte edindiğimiz yaşantılara dayalıdır. Örneğin; kimya dersinde öğretmenin tahtaya yazdığı bir formülü öğrencinin anlamlandırabilmesi için, elementlerin sembollerini ve her elementin kaç atomdan meydana geldiğini daha önceden öğrenmiş olması gerekir. Öğrencinin program geliştirme dersinde, hedef kaynaklarını incelemeden önce, hedef ve hedef türleriyle ilgili kavramları öğrenmiş olması gerekir. Eğer öğrencinin bu öğrenmeleri yanlış ve yetersiz ise, sonraki uyarıcıları yanlış anlayabilir. Böylece ön öğrenmelerdeki eksiklik sonraki öğrenmelerdeki eksik ve yanlışlığa neden olabilir. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerinin dersle ilgili ön öğrenmelerini kontrol edip onları tamamlanmasını sağlayarak yeni öğrenileceklere geçmelidirler. Aksi takdirde, öğrencinin yeni öğrenilecek şeyleri anlamlandıramamasına, eksik ve yanlış öğrenmesine neden olurlar.(Senemoğlu, 2001, s. 298)

Öğrencinin belli bir konuyu öğrenebilmesi için gerekli olan ön öğrenmelere ve konunun öğrenilebilmesi için bireylerde olması gereken diğer özelliklerin tamamına hazır bulunuşluk denilmektedir. Hazır bulunuşluk bilişsel türde olabilir. Yani bir bilginin öğrenilmesi bir başka bilginin mevcudiyetine bağlı olabilir. Hazır bulunuşluk duyuşsal türde olabilir. Bireyin belirli bir konuyu öğrenmeye karşı istekli olması gerekir Kİ G.S. F. lerinde en çok aranan ve beklenen öz koşullardan biridir bu. Konuyu öğrenmek istemeyen kişinin konuyu öğrenebilmesi hemen hemen mümkün değildir. Tutum itibariyle konuyu öğrenmeye karşı ilgi ve istek duymalıdır. Hazır bulunuşluk becerilerle ilgili olabilir. Bir masa veya sandalye yapabilmek için keski, testere, çekiç vb. gibi araç gereçleri kullanabilme becerisine sahip olmak gerekir, ya da seramik yapabilmek için kile dokunabilmek yoğurabilmek vb. özellikler gereklidir.

Hazır bulunuşluk, öğrencinin belli bir hedef davranışa ulaşması için kendine sunulan öğrenim görevini yapma yeterliğidir. Bir öğrenim görevini, beklenen edim düzeyinde geçekleştirebilmesi için öğrencinin, öğrenim görevinin gerektirdiği olgunluk düzeyine ulaşmış ve ön yaşantıları kazanmış olması gerekir. Ön yaşantıların

gerekliliği eğitim süreçlerinde kendini ortaya koymaktadır. Hiçbir şekilde sanatı tanımayan bilmeyen ilgi duymayan bireyle sanatı bilen algısını açmış sosyal birikimini gerçekleştirmiş bireylerin eğitim süreçlerindeki fark gözler önündedir. Hazır bulunuşluk, bir öğrenim görevinin bir kesimine karşı değil, bütününedir. Eğer öğrenci, bir öğrenim görevinin, bir kesimini öğreniyor, bir kesimini öğrenemiyorsa, öğrencinin bu başarısızlığında başka etkenler aramak gerekir.(Lahey,1978)

Koşullu öğrenme kuramlarına göre hazır bulunuşluk, öğrencinin uyaranlara uygun tepkileri yapma ve bu tepkileri kendinde yerleştirme yeterliğidir. Öğrenmenin oluşması için, öğrencinin uyarana gereken tepkiyi yineleyebilmesi ve pekiştirebilmesi gerekir. Karmaşık bir konunun öğrenilmesinde, konudan gelen uyaranların hazır bulunuşluk düzeyine indirgenip yalınlaştırılması ve yalın uyaranlara gereken tepkinin verilmesi, öğrencinin yeterliğine bağlıdır. Öğrenci bu yeterliğe ulaşamamış ise, programlaştırılmış öğrenme ile konu çözümlenerek daha yalın uyaran tepki basamaklarına indirgemelidir. Bu yöntemle konu, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine indirgendiğinde, konunun öğrenilmesi kolaylaşır.

Bilişsel öğrenme kuramlarına göre hazır bulunuşluk, öğrencinin yeni bir konuyu algılamasına gereken bilişsel örüntüyü geliştirmesidir. Öğrencinin geçmişte öğrendikleri, birbirini etkileyerek, bir alan oluşturur. Bu alanı oluşturan doku, öğrencinin bilişsel örüntüsüdür. Öğrencinin geliştirdiği bilişsel örüntüsü, öğrenmesinin temelidir. Bilişsel örüntünün eşiği konunun güçlük düzeyine uyamadığından öğrenci, konuyu algılayamaz. Bu kuramı açıklarken G.S.F lerde yaşadığımız eğitim süreci problemlerinin en önemlisini örnekleyebiliriz. Genel kimya ve sır denemeleri gibi derslerde yaşanan öğrenme güçlüğü bireylerin bilişsel öğrenme kuramlarına göre hazır bulunuşluk düzeylerinin gelişmemişliğinden kaynaklanmaktadır. Hiçbir süreçte bireyin bu yetisi denenmez ve yetisi ölçülmez. Eğitim süreci başladıktan sonra var olmayan temel üzerine bu örüntülerin gerçekleşmesi beklenmektedir. Öğrencinin bilişsel örüntüsü yeni bir konuyu algılamaya yetmediğinde, konunun öğrenilmesi için gereken ön bilgi ve becerilerin , öğrenci tarafından kazanılması gerekir ki buda kritik dönemde yapılmamış olan

sayısal beceri eğitimi sürecinin olumsuz sonuçlarından başka bir şeyi ortaya getirememektedir.

Güdüsel öğrenme kuramlarına göre hazır bulunuşluk, öğrencinin gelişim düzeyidir. Öğrenci, doğuşundan başlayarak her yaşında, belli gelişim düzeyine ulaşır ve böylece yaşına uygun düzeydeki konuları öğrenmeye hazır olur. Gelişim kusurları olan öğrenci, yaşının gerektirdiği tepkileri yapmada da kusurludur. Öğrencinin, öğrendiği konulara karşı hazır bulunuşluğunda görülen kusurların kökeni, gelişimde çok önemli olan ilk çocukluk evresindeki gelişim bozukluklarıdır. Bir konuyu öğrenciye öğretebilmek için, öğrencinin gelişim düzeyi iyi tanınmalıdır. Özellikle seramik bölümleri için bireyin fiziki yeterlilik ve olgunlukta olması ihtiyaç duyulan bir yetidir. Seçme araçları ise maalesef bu denenmeden de yoksun olarak uygulanmaktır.

Özetle öğrenme kuramları, bir öğrenim görevini öğrenebilmesi için öğrencinin yeterlik düzeyinin, bilişsel örüntüsünün ve gelişim düzeyinin, öğrenim görevinin düzeyine uygun olması gerektiğini savunurlar. Yeterlik, bilişsel örüntü ve gelişim düzeyi, birbirini tamamlayan ve birbirinin yerine kullanılabilen terimlerdir. (Başaran,1997, s. 214)

Bilimsel veriler göstermektedir ki öğrenme süreci başlamadan önce bireyin sürece hazırlığı tespit edilmelidir. Güzel sanatlar fakültelerince uygulanmakta olan özel yetenek sınavlarının bir amacı bu olarak kabul edilebilir. Bu durumu ölçmede kullanılabilecek pek çok yöntem ve teknik bulunmaktadır.

Bu amaç için kullanılabilecek sınama araçlarının işlevleri şu şekilde sınıflandırılabilir;

1-) Kişilerin seçimi, seçme işlevi: Özel, resmi, yarı resmi ve benzeri kurumlara personel seçme, okullara öğrenci seçme yönüyle testin bu işlevi belirginleşir. Başvuranlar arasından en uygun olanı seçebilmek için testler kullanılabilir.

2-) Bireylerin sınıflanması: Sınıflama, belirli seçeneklerden hangisinin kişi için en uygun olduğuna karar vermektir. Herhangi bir davranış bozukluğuna teşhis koymak, histeri ya da şizofreni olduğuna karar vererek bireyi, iki sınıftan birine koymak bir çeşit sınıflamadır. Yine bir iş yerine başvuran kişilerin test sonuçlarına göre o kurumda belirli düzeylerdeki işlere yerleştirilmesi de bir tür sınıflamadır.

3-) Uygulanan yöntemlerin değerlendirilmesi: Kliniklerde kullanılan psikoterapi ve ilaçla tedavi gibi yöntemlerden hangisinin daha etkili olduğu, bir fabrikada uygulanan eğitim programından işçilerin ne kadar yararlandığı vb. araştırmalar psikolojik testler kullanarak değerlendirilebilir.

4-) Araştırmalarda bilimsel hipotezlerin kontrol edilmesi: Bir kişinin, kişilerin, kurumların ve yöntemlerin değerlendirilmesi yanında psikolojik testler, bilimsel kavramların ve varsayımların denenmesinde, hipotezlerin kontrol edilmesinde de kullanılır.

En genel işlevi ise, çok çeşitli durumlarda ortaya çıkan bireylere ve gruplara ilişkin karar verme süreci için gerekli bilgileri toplamaya imkân sağlamasıdır. Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Teknik Özellikler: Amaca uygunluk, geçerlilik, güvenirlik, kullanışlılık, objektiflik, ekonomiklik ve testin normlarının olmasıdır.

Yetenek Testleri Bireylerin zihinsel ya da akademik yetenekleri hakkında bilgi toplamak amacıyla hazırlanmış araçlardır. Bunlar belirli yaş grupları için değişik biçimlerde hazırlanmış standart testlerdir.

a. Genel yetenek testleri: Belirli düzeylerde genel zihin yeteneklerini ölçmek için hazırlanmıştır.

b. Özel yetenek testleri: Müzik, resim, sanat dallarında bireylerin sahip bulunduğu özel zihinsel yeteneklerini ölçmek amacı ile hazırlanmıştır.

c. Farklı yetenek testleri: Dil yeteneği, sayı yeteneği, soyut kavrama yeteneği,

mekanik kavrama yeteneği gibi farklı zihin yeteneklerini ölçmek amacı ile hazırlanmıştır.

Başarı Testleri Psikolojik testlere oranla psikolojik danışma ve rehberlikte daha az kullanılan araçlardır.

A. Standart başarı testleri: Belirli bir konu, ünite veya konu alanı esas alınarak hazırlanmış, bireyin öğrenme çevresini ve içinde bulunduğu özel koşulları dikkate almayan, hazırlandığı alanda genel olarak kullanılabilen standart ölçme araçlarıdır. Test, kişinin başarısını yansıtan nesnel ve güvenilir bir ölçü olmalıdır. Örneğin, okulda alınan notlar ölçüt olarak alınmış ise öğrencilere verilen notlara, öğrenci başarısının dışındaki etkenler etki etmemelidir.

B. Öğretmen-yapısı başarı testleri: Öğrenme çevresini, öğrencileri ve öğretilen kadarını dikkate alarak öğretmenlerin kendi sınıflarında, kendi okuttukları bazı konuları ya da üniteleri ölçmek amacı ile hazırladıkları sınıf-içi başarı testleridir. Bu testler sadece hazırlandıkları konular ve sınıflar için geçerli sayılabilir.

Bahsedilmesi gereken bir diğer kavramda İlgi Envanterleridir. Genellikle iş, meslek ve çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere karşı bireylerin ilgilerini ölçmek amacı ile hazırlanmıştır.

Kişilik Testleri Çok çeşitli şekillerde hazırlanmış, yapıları ve kullanılış biçimleri birinden diğerine büyük farklılıklar gösteren psikolojik ölçme araçlarıdır. Yetenek, ilgi ve kişilik testlerini test konusunu bilen, psikoloji ve eğitim biçimlenime sahip kişiler kullanmalıdır.

A. Projektif kişilik testleri: Çeşitli cümle tamamlama testleri ve resim yorumlama testleri

b.Kişilik envanterleri

c.Uyum envanterleri biçimlerindedir.

Tutum Testleri Bireyin insanlar, olaylar ve nesneler karşısında takındığı tavırlar ölçülmektedir. Öğrencinin, bir sanat dalına karşı tutumu gibi. Bu sayede bireyin duygu, düşünce ve davranış eğilimleri hakkında bilgi edinilir. Değerlendirme sürecinin salt bu testlere dayandırılması olası bir çözüm değildir. Fakat bu tür süreçlerin yaşanmasında kullanılmasının gerekliliği ispatlanmış yöntemler olduğu unutulmaması gereken bir gerçektir.

2.6 Özel Yetenek Sınavları

Üniversitelerin sanatla ilgili fakültelerine giriş sınavları her zaman tartışılan sorunlu bir konu olarak gündeme gelmektedir. Sınavlar adayların olduğu kadar öğretim elemanlarının da sorunsalı haline gelmiştir. Sorunlar, adayların sanata ilişkin bilgi ve becerilerinden, sınavların biçimine, değerlendirme ölçütlerinden, jüri üyelerinin tutumuna kadar çok boyutludur.

Başka ülkelerde bu tür kurumlara başvuru çok yoğun olmadığı için genel olarak sınav ihtiyacı güdülmemiştir. Ayrıca kimi batı ülkelerinde lise bitirme düzeyinde öğrencilere uygulanan sanatla ilgili ‘’ ulusal değerlendirme testleri’’ bu ülkelerde yetenek sınavına gerek duyulmamasının bir başka nedeni olarak da kabul edilebilir.

Ülkemizde orta öğretim ve ilköğretim düzeylerinde sanat dersleri yeterli ağırlıkta değildir. İlköğretimde görsel sanatlar adı altında haftada 1 saat lisede ise seçmelidir. Üniversitelerin giriş sınavlarında kültüre ve sanata ilişkin bilgi düzeyinde de olsa sorular yer almamaktadır. Bu nedenle özel yetenek sınavları zorunlu olarak karşımıza çıkar. Yine bu nedenle zorunlu olarak giriş sınavlarının biçim ve içeriğini, adayların bu alandaki bilgi ve deneyimleri değil, görme, çizme ile ortaya çıkan yansıtma becerileri belirlemektedir.

Sanatsal beceri ölçen testlerin ortaya çıkışı 90 yıl öncesine dayanmaktadır. Wiliam Whitford sanatta yetenek testleri ile sanatın değerlendirilmesinde standartlar getirmeye çalışmıştır. Bu testler görsel tepki ve tecrübenin sadece bir yönünü ele almıştır. Çizme yetisi, bütünlük oluşturma yetisi temel sanat kabiliyetinde, kendini ifade etmede beyinsel beceri gibi ayrımlar önem kazanmıştır. Bu testler dönemin ihtiyaçlarına hizmet etmiş fakat kişisel farklılıkları ortaya koyma yetisi açısından yetersiz kalmıştır. Test yöntemi ile yeteneği ölçmek ne derce etkilidir sorununu tekrar gündeme taşımıştır. Sanat alanında uğraş vermek isteyen herkes desteklenmeli midir? Sorunsalını doğurmuştur bu olumsuzluklar.
http://www.bahariyesanat.com/tr/files/bahariye-sanat-2007-06.pdf

Adayın becerisini ölçmede kullanılan sınav materyali, desen olarak bilinen çizgi resmi, aramalar ve denemeler sonunda, elde kalan yöntem olmuştur. Desen yanında zaman zaman kullanılan genel kültür ve sanat bilgileri sınavı, adayın okuduğunu anlama, alana ilişkin temel kavramları bilme, düşünme ve yazma becerilerini ölçmek amacıyla uygulanmaktadır. Bir öğrenme süreci sonucu kazanılan bilgilerden çok, hazırda ne biliyorsa onu ölçmeye yönelik bu sınavlar bir iki uygulama sonunda kendi kendini tekrarlar duruma gelmektedir.

Toplumların gelişim düzeyleri onların hangi ölçüde nitelikli insana sahip olduğunun da göstergesidir. Çünkü bilimde, teknolojide, ekonomide, kültürde değiştirici, dönüştürücü ve geliştirici üretim nitelikli insan gücüne gereksinim duyar. Bu gücü ortaya çıkartan ve yönlendiren unsur eğitim olduğuna göre, eğitimde amaçların tespiti ve bu amaçların gerçekleşebilmesine engel olan sorunların çözümü son derece önemlidir.

Eğitimimde nitelik sorunu geçmişten bugüne gelmekle birlikte, yarınlara yansıyacak önemli bir olguya benzer. Program, donanım yetersizliği, araştırma olanaklarının olmayışı gibi sorunların yanında, genel anlamda nitelikli eğitimcilerin yetiştirilmemesi, konuyu daha fazla çözümsüzlük noktalarına taşımaktadır.

Yapılan araştırmalar öğrenci adaylarının hazır bulunuşluklarının okul başarısını belirlemede yüzde elliden fazla ağırlık taşıdığını göstermektedir. Bu açıdan baktığımızda, acaba sanat eğitimi bölümlerini tercih eden adayların hazır bulunuşlukları, eğitim amaçlarının gerçekleşmesine hangi oranda katkı sağlamaktadır. Niteliği yükseltebilmek için bölümlere alınacak kontenjan sayıları düşürülmeli, yetersiz adayların sınav kazanmaları önlenmelidir. Eğitim sürecinin başarısı, büyük oranda buna bağlıdır. Sanat eğitimine hazır yada uygun olmayan adaylar yeniliklere açık olmadıkları gibi imgelerin somuta dönüştürülmesinde üretici olamamakta ve sanatsal süreçlerin gelişmesi zorlaşmakta hatta olanaksızlaşmaktadır . Bu konu, eğitime yön veren iradenin önünde bulunan en önemli sorundur. Çünkü, sanat eğitimi insanlığın eğitimidir. (http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/157/unver.htm)

Yetenek sınavlarında değerlendirmeler YÖK'ün belirlediği esaslara göre yapılmaktadır. Bu esaslar aşağıda olduğu gibi belirlenmiştir.

1. Adayların I. ve II. Aşama sınav puanları toplanarak ortalaması alınmakta ve Özel Yetenek Sınav Puanı (ÖYSP) elde edilmektedir.

2. Yerleştirmeye esas olan puanlar:

a. ÖYSP standart puanı (ÖYSP-SP)

b. Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP). Üç puan türünden en yükseği.

c. ÖSS puanı (ÖSS-P). Dört puan türünden en yükseği

3. Özel Yetenek Sınav Puanının ağırlıklandırmaya girebilmesi için standart puana çevrilmesi gerekir. ÖYS'lerin standart puana çevrilmesi için önce ÖYSP dağılımının ortalaması ve standart sapması hesaplanır. Bu hesaplamada aşağıdaki formüller kullanılır.

$$\text{Ortalama} = \frac{\text{ÖYSP' lerin toplamı}}{\text{Aday Sayısı}}$$

$$\text{Standart Sapma} = \sqrt{\frac{\text{ÖYSP'lerin karelerinin toplamı} - \frac{\text{ÖYSP'lerin toplamının karesi}}{\text{Aday Sayısı}}}{\text{Aday Sayısı} - 1}}$$

ÖYSP dağılımının ortalaması ve standart sapması bulunduktan sonra her aday için ÖYSP standart puanı hesaplanır. Bu hesaplamada aşağıdaki formül kullanılır.

ÖYSP Standart Puanı (ÖYSP-SP)=10 x (Adayın ÖYSP-ÖYSP puan dağılımının ortalaması /ÖYSP puan dağılımının standart sapması) + 50

Bu durumda her adayın bir ÖYSP Standart Puanı (ÖYSP-SP) olacaktır. ÖYSP-SP dağılımının ortalaması 50, standart sapması 10'dur.

4. Yerleştirmeye esas alınan puan (Yerleştirme Puanı = YP) aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanır.

a. Aday aynı alandan geliyorsa, örneğin; Güzel Sanatlar Lisesinin Resim alanından geliyorsa;

YP = (1,3 x ÖYSP-P) + (0,65x AOBP) + (0,52 x ÖSS-P)

b. Aday diğer alanlardan geliyorsa, örneğin; Genel Lisenin Sosyal Bilimler alanından geliyorsa:

YP = (1,3 x ÖYSP-P) + (0,2 x AOBP) + (0,52 x ÖSS-P)

5. Adaylar YP puanlarına göre en yüksek puandan başlamak üzere sıraya konularak asil ve yedek listeler oluşturulur (2).

Görüldüğü gibi bu değerlendirmede, Özel Yetenek Sınav Puanı, ÖSS puanı, AOBP ve bu puanın çarpanı (alandan gelen adaylarda 0.65, alan dışından gelen adaylarda 0,2) belirleyici olmaktadır. Amaç, adayın yetenek sınavları dışındaki performanslarını da değerlendirirken, puanları arasında belirgin farklar olan öğrencilere karşı, puanlarında istikrar olan ve alandan gelen öğrencileri korumaktır.

Bu değerlendirme yöntemi sanat eğitimine yönelik sağlıklı bir sonucu sağlayamamaktadır.

Yapılan bu araştırmada;

1. Yetenek sınavlarının (desen, imgesel) değerlendirmesinde ölçü sınavın düzeyine göre tespit edilmektedir. Bu düzey, müracaat eden aday sayısına, yıllara ve diğer üniversitelere göre belirgin farklar göstermektedir. Ayrıca, sınav komisyonlarının değerlendirme kıstasları ve bu kıstaslara bağlı olarak verilen notlar birbirini tutmamaktadır. Çizimlerdeki ustalık ya da estetik değerlerin ön plana çıkartılması ve komisyon üyelerinin öznel yaklaşımları değişik sonuçların nedeni olmaktadır. Aynı sınav belgelerinin değişik komisyonlarca değerlendirilmesinde çok farklı sonuçlar görülmektedir.

2. Bu hesaplamada yetenek sınav puanları temel belirleyici olamamakta, yüksek puanlar sınavı kaybedebilmekte ve alan dışından gelen yetenekli adaylar, alandan gelen daha yeteneksizlerin arkasında yer almakta ya da sınavı kaybetmektedir.

3. Adı geçen üniversitenin birinci öğretim I. aşama (desen) sınavında ilk otuz adayın ortalaması 100 üzerinden 90 (puanlar 95–85 arasında), kaydını yaptırmaya hak kazanan otuz adayın ortalaması 84 (puanlar 95–75 arasında), kayıt yaptıran adayların ortalaması ise 80 puandır. Yetenek sınavı sonuçları ile sınavı kazanan adayların puan farkı 6, kayıt yaptıranlarla 10'dur.

Nitelikli ve başarılı sanatçılar yetiştirmek için nitelikli adaylara gereksinim vardır. Niceliğin her zaman niteliğin önüne geçtiği ülkemizde eğitimciler bireyleri yeni değerlere ulaştırmakta başarısız olmaktadır. Özellikle yetenek sınavlarıyla öğrenci alan Programlar, taban puanının yeterli görülmesi nedeniyle öğrencilerini düşük puanlı adaylardan seçmek zorundadır. Durum, gösterilen sanatsal davranışların yeterli görülmesiyle açıklanmaya çalışılsa da nitelik sorunu olumsuzluğu daha da arttırmaktadır.

Seçme sınavı her konu alanının öğretimi öncesinde alan eğitimini alabilecek düzeylerin belirlenmesi adına yapılan uygulamalardır. Görsel sanatlar eğitiminin bu alanların dışında tutulması beklenemez. Ancak bu alanda ölçülmesi gereken bilgi ve beceriler, ya da değerlendirilmesi gereken öğrenme durumları, sanat söz konusu olduğunda her zaman tartışmalıdır. Ülkemizde üniversitelerin görsel sanatlarla ilgili bölümlerine aşırı ilgi, özel yetenek sınavlarını gündeme getirmektedir. Yetenek sınavı gereksiniminin bir başka nedeni, başvuran adayların kendi yetenekleri konusunda bir öz değerlendirmenin olmamasıdır. Çoğunlukla aday, yeteneği olsun ya da olmasın, bu sınavlara başvurur. Bu nedenle de yüzlerce aday sınava alınır var olan problemlere uygulanma güçlüğü değerlendirme süreçlerinin zorlukları eklenir.

Yetenek sınavlarının biçimi uzun yıllar tartışılmış ve çeşitli yolar denenmiştir bu yolar şöyle sıralanabilir:

1- Canlı modelden insan resmi
2- Genel kültür testi
3- El becerisini ölçmeye yönelik iş testi
4- Düş gücünü ölçmeye yönelik çizimler
5- Modelden ya da düşten obje çizimi
6- Doğadan renkli çalışma
7- Türkçe kompozisyon

Bu deneler sonucu en çok uygulanan canlı modelden insan resmidir. Bu sınav sonunda öğrencinin doğru görme ve yansıtma yeteneği ölçülmesi planlanmaktadır.

Görsel sanatlarda bir ürün iki bileşenden oluşur; biri teknik beceri yada ustalık, diğeri ise estetik anlatımdır. Birincisi ürünün nesnel ötekisi öznel yanını oluşturur. Bu iki bilenden biri eksik olduğunda ürün istenen amaca ulaşmaz. Alman sanat eğitimcisi Ronge, teknik beceri ve ustalığın içine niteliksel değerlerin(renk, nokta, çizgi) tümünü katar. Estetik ve anlatımsal boyut, malzeme ile doğrudan etkileşimde ortaya çıkacaktır. (San, 1983)yetenek sınavlarında bu bağlamda ölçülmesi gereken bu iki bileşendir. Genel uygulamada eğilim teknik becerinin yani nesnel yanın

ölçülmesi yönündendir. Teknik becerinin büyük değer ölçütü olarak alınması adayların sınav öncesi kurslarla bu beceriyi kısa sürede kazanma eğilimine girmelerine yol açmaktadır. Bu amaçla gidilen kurslarda bireyin estetik ve anlatımla ilgili nitelikleri gizlenmektedir. Sanatın estetik anlatım gerektirdiği unutulmamalıdır. Sanat eğitiminde çizgi öğrenilebilir ve öğretilir bir davranış olarak kabul görmektedir. Öğretimle elde edilebilen bu beceri, sanata giden yolun tek belirleyicisi olmamalıdır. Unutulmamalıdır ki özel yetenek sınavları bir süzgeç olarak kullanılmaktadır. Bu amaçla programlanan sınama araçlarının neyi, nasıl, ne kadar ölçtüğü sorularını ortaya koymaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemi, kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması izlenen yol ve toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler konusunda bilgi verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma, seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarına öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının, yöntem belirlenmesinde etkin olan ana sanat dalı başkanları ile görüşmeler yapılarak, ve aynı zamanda literatür taraması sonucu elde edilen bulguların yorumlanması ile ortaya çıkan betimsel bir çalışmadır. Bu amaçla ana sanat dalı başkanları ve onların uygun gördükleri öğretim üyeleriyle belirlenen isimlere görüşme tekniği uygulanmıştır. Ana sanat dalı başkanlarının görüşleri esas alınmış ve bu görüşler doğrultusunda var olan durum betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma modeli: Bu araştırmada tarama ve yapılandırılmış görüşme modelleri kullanılmıştır.

Tarama Modeli; "Geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır"(Karasar, 1994, s.77).

Yapılandırılmış Görüşme Modeli; 'Bu görüşme, daha çok, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı

biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşmedir (Karasar, 1994, s. 85).

3.2 Evren ve Örneklem

Türkiye'de 2007–2008 öğretim yılı başındaki duruma göre; 67 devlet üniversitesi, 30 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 97 üniversite bulunmaktadır. Bunların içerisinde 39 üniversitede Güzel Sanatlar Fakültesi vardır ve bunların yalnızca 20 tanesinde seramik bölümü bulunmaktadır. Bununla beraber eğitim fakültelerinde Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi hariç seramik öğretmenliği bulunmamaktadır.

Gazi Üniversitesi Uygulamalı Sanatlar Seramik Bölümü, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve cam Bölümü, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve cam Bölümü ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik bölümü öğretim elemanları araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının belirlenmesinde görev ve sorumlulukları dikkate alınmıştır.

3.3.Verilerin Toplanması

Türkiye de seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarının seramik bölümlerine öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının yeterliliğinin belirlenmesi amacıyla, verilerin bir kısmı kaynak taraması yoluyla elde edilmiştir. Araştırma için konuyla ilgili kitap, dergi ve konuya ışık tutacak tezlerden faydalanarak kuramsal bilgiler toplanmıştır. Verilerin toplanmasında nitel araştırma tekniği uygulanmış ve araştırmacı tarafından bir görüşme formu oluşturulmuştur. Nitel araştırma : " Gözlem, görüşme ve doküman değerlendirilmesi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül

bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma yöntemidir.'' (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 35).Ayrıca çalışmada nitel araştırmanın kullanılma gerekçelerinden biride bakış açılarını deneyimleri, algıları ve duyguları en iyi ortaya çıkaran yöntem tanımlamasıdır.

''Nitel araştırma, belli bir davranışı, açıklamak, yor damak, ya da kontrol etmekten ziyade, sosyal dünyayı bütüncül olarak anlamaya yönelik irdeleme amacındadır. Nitel araştırmanın odak noktası, sosyal dünyadaki karmaşık ilişkileri ''ne'' ve ''nasıl'' gibi sorulara odaklanarak anlamaya çalışmaktır.

Görüşme tekniği; ''görüşmecinin cevap almak amacıyla soruları, sözlü ve genellikle yüz yüze olmak koşuluyla deneklere yönelttiği bir şeklidir (Kaptan, 1998, s. 143)

Bu araştırmada veri toplamak için kullanılan görüşme formu da araştırmanın problemine yönelik soruları oluşturmak, için bu ilkeler temel alınarak hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanması aşamasında, literatür araştırması sırasında araştırmanın problemine uygun olabilecek soru ifadeleri kaydedilmiş ve bir havuz oluşturulmuştur. Bunlar arasından araştırma problemine doğrudan yardımcı olabilecek görüşme ifadelerinden oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın nitel araştırma tekniği kullanılarak yapılmış olmasının nedeni var olan bir sosyal durumu derinlemesine inceleyerek gözler önüne serme, problemi kendi bakış açılarıyla, kendi anlam dünyalarıyla ortaya koyma isteğidir. Bu araştırmada nicel yöntemlerden farklı olarak konuda yetkin kişilerin detaylı bilgi ve görüşlerinin oluşturduğu yeni veriler ortaya koymak amacıyla uygun olan nitel araştırma tekniği kullanılmıştır (Diyarbekirli, 2007, s. 41)

Konu ile ilgili kaynaklar taranmış, elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amaçlarına paralel olarak, seramik eğitimi veren Gazi Üniversitesi, Hacettepe üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Dokuz

Eylül Üniversitesi bölüm başkanlarına uygulanmak üzere bir görüşme formu hazırlanmıştır.

Hazırlanan görüşme formunda öğretim üyelerinin uygulamadaki özel yetenek sınavlarına bakış açıları, sınav içerikleri, sınavın sınama durumları, gerekliliği ve geçerliliği konularını içeren 10 madde yer almıştır.

Araştırmacı hazır hale getirdiği görüşme formundaki soruların işlerliğini test etmek amacıyla örneklemde olmayan 2 farklı üniversitede görev yapan araştırma görevlileriyle görüşme sorularını sınamıştır. Bu sınanan görüşme formu soruları danışman hocanın ve konuyla ilgili farlı üniversitede görev yapan uzmanın rehberliğinde yeniden gözden geçirilmiş, alınan geri bildirimler dikkate alınarak form uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Sonuç olarak görüşme formu standartlaştırılmış, açık-uçlu görüşme sorularından oluşan yapılandırılmış bir görüşme formu olarak ortaya çıkmıştır.

Araştırmada yapılandırılmış görüşmenin seçilmesinin nedeni; yapılandırılmış görüşmenin amacıyla araştırma probleminin örtüştüğü düşüncesidir. Görüşmelerin hepsi yaklaşık 1 saat süren yüz yüze görüşmeler olarak yapılmış, yanıtlar görüşmeci tarafından not tutularak kaydedilmiştir.

3.4 Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde nitel veri analizi tekniklerinden biri olan içerik analizinden yararlanılmıştır.

İçerik analizinin temel amacı, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi ile verilerin içinde saklı olabilecek temalar ortaya çıkarmaya çalışılır. İçerik analizinde temel olarak yapılmak istenen işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya

getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek,2004,s:74–175)

‘’İçerik analizi, açık uçlu sorularla elde edilen nitel bilgileri nicel verilere dönüştürmeye yarar ve kodlama sürecini, kodlanan verinin güvenilirliğinin incelenmesini, titiz bir veri eleme ve temizleme sürecini içermektedir. Bu amaçla kodlama ve sınıflandırmalar yapılır. Bu süreç belli adımlardan oluşmaktadır. (Marczyk,DeMatteo&Festinger,2005; Akt.Diyarbekirli, 2007, s. 46)

Araştırma da veri çözümleme sürecinde izlenen yol şu şekilde özetlenmiştir:

1- Bu araştırmada ilk olarak araştırmacı 10 öğretim elemanıyla yaptığı yüz yüze görüşme yoluyla elde ettiği tüm bilgileri bire bir raporlaştırmıştır.

2- Bu görüşme formlarında öğretim görevlilerinin tutumları tespit edilerek yorumlanmış ve belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu görüşme formlarının tezin genel çerçevesini bozmaması açısından bulgular kısmında yer verilmeyerek ihtiyaç duyulduğunda incelenmesi için ekler bölümüne aktarılması yapılmıştır.

3- Tüm öğretim üyelerinin her bir soruya ait verdikleri cevaplar için tablo hazırlamıştır.

4- Bu tablolar ve raporlaştırılan görüşme kayıtları doğrultusunda araştırma konusuyla yakın ilişkili veriler listelenmiştir.

5- Girişi yapılan verilerin soru bazında frekansları bulunmuş, yüzdeleri ve sorular ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde bulgu ve yorumlar; araştırmanın alt amaçlarını oluşturan soruların sıralaması doğrultusunda verilmiştir. Veriler çözümlenmiş ve tablolaştırılmıştır. Tabloların ardından bazı görüşler analiz edilmeden aynen aktarılmıştır.

Türkiye'de seramik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının amaçlarına yönelik öğretim elemanlarının görüşleri

'' Üniversiteniz Seramik Bölümünün genel amaçları nelerdir?'' Sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo 1.'de verilmiştir

Tablo 1. Seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumların amaçları

Seramik bölümünün genel amacı	F	%
İyi sanatçı	**6**	**60**
Serbest tasarımcı	**2**	**20**
Donanımlı birey	**2**	**20**

Öğretim üyelerinin seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarının amaçlarına ilişkin görüşleri şu şekildedir: katılımcıların altısı amacın iyi sanatçı yetiştirmek olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların diğer ikisi bölüm amacının teknik bilgi donanımlı ve teknolojiyi kullanabilen, toplumla etkileşebilen bireyler yetiştirmek olduğunu söylemiştir. İki katılımcı ise bölüm amacının, endüstrinin ihtiyacını karşılayabilecek serbest tasarımcılar olduğunu belirtmişlerdir.

Türkiye' de seramik sanatı eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının genel amaç konusunda görüşülen bazı öğretim üyeleri şunları söylemiştir:

'' Seramik Tasarımcısı Yetiştirmek, ülkemiz seramik endüstrisi gereksinimi doğrultusunda her türlü biçim ve desen tasarımı yapabilecek tasarımcılar yetiştirmek ve kendi atölyesini organize edebilecek ve bireysel üretim yapabilecek, sanatsal ve teknolojik donanıma sahip seramikçiler yetiştirmek bölümün amacı ve amaç bu olmalı''

'' Genel amacımız sanata duyarlı teknik ve teknolojilerden faydalanabilen içinde bulunduğu toplumla etkileşebilen bireyler yetiştirmek''

İyi bir sanatçı olabilmek için donanımlı olmak ve özgün eserler çıkarabilmek koşullarının göz ardı edilemeyecek bir gerçek oluşu tüm katılımcıların iyi sanatçı yetiştirmek amacını destekleyici cevaplar verdiğini düşündürmektedir.

Genel olarak amacın iyi olanı donanımlı yeterli mezunlar vermek olduğu dikkat çekmektedir

''Eğitim süreci sonucunu değerlendirdiğinizde fakülteniz amaçlarına ne ölçüde ulaşabilmektedir? '' Sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo 2'de verilmiştir

Tablo 2. Seramik Bölümlerinin amaçlarına ulaşabilme düzeyleri

Eğitim süreci sonucu fakülte amaçlarına ulaşabilmekte mi?	F	%
Ulaşabilmekte	2	20
Kısmen ulaşmakta	4	40
Ulaşamamakta	4	40

Katılımcıların eğitim süreci sonucunu, fakülte amaçlarına ulaşmadaki düzeyleri konusunda değerlendirmeleri şu şekildedir: iki öğretim üyesi ulaşmakta olduğunu belirtmekte iken dört öğretim üyesi kısmen ulaşabildikleri fikrini söylemektedir. Diğer dört öğretim üyesi ise hiçbir şekilde ulaşamadıklarını söylemişlerdir. Eğitim süreci sonucunun bölüm amaçlarını karşılama düzeyi sorusuna karşılık bazı öğretim üyeleri şunları söylemişlerdir:

''Bir ülkenin sanatsal ağırlığı o ülkenin en önemli vitrinidir. Ülkelerin kültür düzeyini sanatçılarıyla ölçüyoruz mesela diyoruz bir Mozart daha çıkmadı İspanya Miroyla övünüyor. Oysa Türkiye Rönesanssı yaşamadı sanat eğitimi bu kadar önemli bir mevzuken güdük kalmaya mahkûmuz yani. Bu sanırım genel olarak sonucu ortaya koyuyor.''

''Türkiye koşullarına paralel sanatı bilen belirli düzeyde öğrenci profilimiz var. Neyin sanat olup olmadığı önemli çok donanımlı bir bölüm olmamamıza karsın aldığımız başarılar katıldığımız uluslar arası başarılar yadsınmayacak durumda bu Hacettepe yi Türkiye de sayılı kurumlar asında yer almasını sağlıyor.''

Eğitim süreçlerinin başarıya ulaşmaması gerçeği sürecin başından sonuna irdelenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır. Sürecin ilk basamağı olarak kabul edebileceğimiz seçme sınavı bu deneyimle meler sonucu sorunlar barındırdığı kanısını güçlendirmektedir.

Türkiye'de seramik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının seramik bölümlerinin ihtiyacı olan öğrenci özelliklerine yönelik öğretim elemanlarının görüşleri

''İyi olarak kabul edebileceğiniz seramik sanatçısının nitelikleri neler olmalıdır? '' Sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo 2'de verilmiş

Tablo 3.Seramik sanatçısının nitelikleri

İyi olarak kabul edilebilecek seramik sanatçısının nitelikleri	F	%
Alanında yeterli farlı bakış açısına sahip yaratıcı, teknolojiyi kullanabilen toplumla etkileşen sanatçı	9	90
Süreç içinde değişen nitelikler, hâkim güçlerin kabul ettiği sanatçı	1	10

Katılımcıların iyi olarak kabul edilebilecek seramik sanatçısının niteliklerine ilişkin görüşleri şu doğrultudadır. Dokuz öğretim üyesi konuda genelleme yaparak konusunda iyi olan teknik ve sosyal donanımı olan, yaratıcı, farklı bakış açısı sahibi, teknolojiyi kullanabilen ve toplumla etkileşim halinde olan sanatçının iyi sanatçı olarak tanımlanabileceğini söylerken bir katılımcı bu tanımın yapılamayacağını her zaman diliminde tanımın değişeceğini belirterek iyi sanatçıyı hakim güçlerin belirlediği, niteliklerin yaşanan süreçteki toplumun özelliklerince belirlediği fikrini ortaya koymuştur.

'İyi olarak kabul edebileceğiniz seramik sanatçısının nitelikleri hakkında bazı katılımcılar şunları söylemiştir:

''İyi bir Seramik sanatçısı doğal olarak iyi bir sanatçı, iyi bir entelektüel, iyi bir teknisyen de olmalı. Teknik açıdan donanımlı olmak, yaratıcılığın da önünü açar, teknik anlamda yetkinlik, üretme zenginliğini ve olanaklarını da arttırır kanısındayım.''

''toplumdan kopuk olmayan içinde bulunduğu coğrafyadan kopuk olmayan çok besleyici çünkü kültür ve coğrafya yaşadığı dönemde topluma fayda sağlayan duyarlı olabilen paylaşabilen fark edebilme düzeyi yüksek kişi iyi sanatçıdır bence iyi sanatçı eşittir iyi bir seramik sanatçısı''

''Bu çok göreceli bir kavram farklıysa farklı rüzgâr estirebiliyorsa tekniği iyi kullanabiliyorsa iyi sanatçıdır. Hangi işte hangi teknik bunu biliyorsa seramiğin teknolojisini iyi biliyorsa iyi seramik sanatçısıdır.''

Ortak alanda seramik sanatçısı donanımlı yeterli gelişme açık bireyler olması görüşleri ortaya çıkmaktadır.

Üniversitelerdeki Seramik bölümlerinin genel amaçlarına ulaşabilmeleri için ihtiyaç duyulan nitelikteki öğrenci grubunu kısaca anlatır mısınız?'' sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo.4'de verilmiştir.

Tablo 4. Seramik Bölümlerinin ihtiyacı olan öğrenci özellikleri

Öğretim üyelerinin adayların taşıması gereken özelliklerine ilişkin görüşleri	**F**	**%**
Yeterli düzeyde kültürel ve bilimsel alt yapısı oluşmuş birey	**6**	**60**
Yaratma ve biçimlendirme yeteneği olan birey	**3**	**30**
Sağlıklı insan yeterli	**1**	**10**

Katılımcılardan altısı Seramik bölümlerinin ihtiyacı olan özellikteki öğrencilerin kültürel ve bilimsel alt yapısı oluşmuş ve iyi bir düzeye gelmiş bireyler olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer üç öğretim üyesi yaratma ve biçimlendirme yeteneğine sahip adaylar olmalı derken, bir diğer öğretim üyesi ise bunlara hiç gerek yok sağlıklı bir insanın taşıdığı genel yeterlilik düzeyi yeterlidir diyerek görüş birliğine tamamen ters düşen bir yaklaşımda bulunmuştur.

‘‘Üniversitelerdeki Seramik bölümlerinin genel amaçlarına ulaşabilmeleri için ihtiyaç duyulan nitelikteki öğrenci grubunu kısaca anlatır mısınız?’’.sorusuna Görüşme yapılan öğretim üyelerinin bazıları şunları söylemiştir:

‘’Ön koşul yaratıcılık olmalı bence ve tabi mesleği bilerek, tanıyarak gelmelerini isterdim. Fakat Türkiye koşullarında bunun imkânsızlığını kabul etmiş durumdayız. Aslında yapılacak tek iş sanat ortamı sunulur devam edebilir ya da edemez not olmamalı bence.’’

‘’bence araştırmacılığa yönlenmiş, kalıplaşmış bilgilerin dışına çıkabilen araştıran hayata böyle bakabilen bireyler olmak olmalı sanat eğitimin ön koşulu.’’

“Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavı hangi görevi üstlenmektedir?” sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo 4.3.1’de verilmiştir.

Bu veriler incelendiğinde öğretim üyelerinin çoğu kültürel gelişmişlik düzeyi ve yaratma biçimlendirme yeteneğini olması gereken ön koşul olarak belirtmişler ve sınanması gereken durumların varlığını kabul etme eğilimlerini sergilemişlerdir.

Türkiye'de seramik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının uyguladıkları özel yetenek sınavıyla öğrenci seçmeye yönelik öğretim elemanları görüşleri

‘’Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavı hangi görevi üstlenmektedir? ‘’ sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo.5'de verilmiştir.

Tablo 5. Özel yetenek sınavlarının amaçları

Özel yetenek sınavı	F	%
Amacı yok	**1**	**10**
Seçme ve eleme görevi	**9**	**90**

Katılımcıların dokuzu özel yetenek sınavlarının bir seçme eleme amacı üstlendiğini söylerken bir kişi hiçbir amacı olamadığını ve yersiz bir uygulama olduğu fikrini ortaya koymaktadır.

"Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavı hangi görevi üstlenmektedir?" sorusuna katılımcıların bazıları şunları söylemiştir.

" *Özel yetenek sınavı tartışmalı bir konu bu sınav yapılmasa da listeden puan önceline göre liste seçilse sonuç aynı olurdu bence. Yetenek beceri nasıl ölçülebilir gereklimi. Ölçülmek zorunda olunsaydı doktorlarda ihtisas sınavına girdiklerinde cerrah olacakların da beceri sınavına tabi tutulmaları gerekirdi bence el becerisi kazandırılabilir. Herkesi doğru yöntemi uygularsak eğitebiliriz. Pilotlarda başka bir örnek uçağın hızı düşünülürse gördüğü an manevra yapabilme gücü kazandırılır*

yani öğretiyor doğru yöntem bulununca. Aslında seçmediğimiz öğrencileri almak zorunda kalıyoruz. Matematiksel olarak hesaplanınca bu gerçek ortadır".

" Öğrencide görme becerisi algılama becerisi algıladığını yansıtma ve yorumlamaya ölçüyor iki aşamalı somut desen, oturan insan bedeni imgesel tasarım olarak adlandırılan hayali ortaya çıkarmayı amaçlayan bölüm''.

Ölçülmesi gereken özelliklerle ölçülebilen özelliklerin ortaya konuşu yetersiz ölçme durumlarına dikkat çekmektedir.

"Fakültenizce uygulanan özel yetenek sınavı, yöntem ve basamaklarını, bu basamakların amaçlarını açıklar mısınız?" sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler Tablo 6'de verilmiştir.

Tablo 6. Özel yetenek sınavlarının var olan ölçme durumlarının sınama yetisi

Özel yetenek sınavı	F	%
Bakma görme gördüğünü yansıtabilme ve yaratıcılığı ölçer	**7**	**70**
Sadece çizim becerisini ölçer	**3**	**30**

Katılımcılardan yedisi uygulamada olan sınavların çoğunun birinci aşamada desen çizimi ile bakma görme gördüğünü yansıtabilme yetisi ve çizim becerini ölçmekte olduğunu ifade etmiştir. Üç öğretim üyesi ise var olan uygulamanın sadece çizim becerisini ölçebilme düzeyinde olduğunu imgesel tasarım aşamalarının da yaratıcılığı ölçebilecek düzeyde olmadığını ifade etmişlerdir.

Var olan ölçme durumlarının bakma görme ve gördüğünü yansıtabilerek çizim becerisi ve yaratıcılığı sınadığı gerçeğini istenilen özellikleri karşılamadığını ortaya koymaktadır.

"Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavının açıklar mısınız?" sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler, tablo 7 de verilmiştir.

Tablo 7. Seramik Bölümlerinde uygulanan özel yetenek sınavları

Uygulamada ki sınav yapısı	**F**	**%**
Desen ve imgesel tasarımdan oluşan iki aşamalı	**9**	**90**
Desen, imgesel tasarım ve genel yetenek sınavı	**1**	**10**

Öğretim elemanlarından dokuzu öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının desen ve imgesel tasarım olmak üzere iki aşamalı uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri üç aşamalı sınav uyguladıklarını desen ve imgeselin ardından genel yetenek sınavı da uyguladıklarını belirtmiştir.

''Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavının açıklar mısınız? '' sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlardan bazıları şunları şöyledir:

"1. aşamasında modelden karakalem desen; 2. aşamasında ise hayali ve renkli resim yer almakta. Görme, doğru algılama, gördüğünü doğru yansıtabilme yeteneği yaratıcılığı (imgesel çalışma ile gözlenmeye çalışılıyor)malzeme kullanma bilgisi ve pratiği (renkli resim ile ölçülmek istenen) emek de devreye giriyor".

"Öğrencide görme becerisi algılama becerisi algıladığını yansıtma ve yorumlamaya ölçüyor iki aşamalı somut desen, oturan insan bedeni imgesel tasarım olarak adlandırılan hayali ortaya çıkarmayı amaçlayan bölüm".

Alınan cevaplar araştırmanın örneklemi dâhilindeki üniversitelerin farklı uygulamalara sahip olmadığı ve ar ge çalışmalarının bulunmadığı fikrini oluşturmaktadır.

"Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavının yeterli buluyor musunuz?" sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlarla ilgili analizler, tablo 8 de verilmiştir.

Tablo 8. uygulamadaki özel yetenek sınavlarının yeterliliği

Fakültenizce uygulanan özel yetenek sınavını yeterli görüyor musunuz?	**F**	**%**
Yeterli	**0**	**0**
Geliştirilebilir	**3**	**30**
Yeterli değil	**7**	**70**

Katılımcıların yedisi uygulamadaki sınavları.(iki aşamalı desen- imgesel) yetersiz bulduğunu ifade etmişlerdir. Diğer üç öğretim görevlisi yeterli olduğunun düşünülebileceğini fakat geliştirilebileceği düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir.

"Uyguladığımız sınavın kötü olmadığını düşünüyorum birebir mülakat yönteminin de sınav içeriğimizde yer alması avantajlı olur diye düşünürken yanıltıcı da olabileceği endişesi aklımı kurcalıyor."

"Uygulamadaki sınavı doğru bulmuyorum maalesef maniple edilebilir hale gelmiş bir sınav ölçme değerlendirme yetersiz."

Bu araştırmaya katılan her öğretim üyesinin sınavın gelişmesi yönünde birleştikleri görülmektedir.

"İhtiyaç duyulan özellikleri yeterli düzeyde belirleyebilmek için doğru bulduğunuz sınav aşamaları ya da yöntemleri nelerdir?" sorusuna öğretim üyelerinin verdiği yanıtlarla ilgili analizler, Tablo 9 'da verilmiştir.

Tablo 9. seçmede yeterli düzeyde sınama yönüne sahip olduğu düşünülen sınav yöntemleri

Özel yetenek sınavı	F	%
Sınav formatında değişiklik olmadan aşamalar arttırılarak (desen, imgesel tasarım; mülakat; üç boyutlu uygulama, bilim sınavı)	**6**	**60**
Var olan formatın ve aşamalar yeterli	**0**	**0**
Sınav formatı değişerek sınama süreci 1 yıla yayılmalı	**4**	**40**

Katılımcıların Sınav içeriklerine yönelik görüşleri şu şekildedir: katılımcılardan beşi desen, imgesel tasarım aşamalarından oluşan ve uygulanmakta olan özel yetenek sınavlarının mülakat aşaması ile desteklendiğinde geçerli ölçer durumuna geleceğini düşündüklerini söylemişlerdir. Diğer iki öğretim üyesi ise seramik bölümü için özellikle üç boyutlunun algılanması, malzemenin özelliğinden dolayı ciddi sayısal yetiye sahiplik gereğini ortaya koyarak desen, imgesel tasarım, mülakat aşamaların yanında üç boyutu algılama yetisinin ve sayısal bilgi yeterliliğinin ölçerinin de bu sınav içeriğine eklenmesinin gerekliliği görüşünü

sunmuşlardır. Diğer dört katılımcı formatın değişmesi yönündeki fikirleri değerlendirmenin ancak 1 yıl süren bir süreçte yapılabileceği bilgisini ekleyerek, farklı bir format önerisi sunmuşlardır.

"Mutlaka geometrik algılama düzeyini ölçmeli bence hayatı 25 kelimeyle yaşayan insanlardan farklı anlatım gücü sosyal beceriye matematiksel beceriye sahip mi? süzebilen bir sınav olmalı"

"Tabi bu sınav Türkiye gerçeği ve bizim koşullarımızda iyi. İdeali geniş tabanlı öğrencileri alıp bir hazırlık eğitimine tabi tutabilsek, öğrenci kendini tanısa, biz öğrenciye kendini tanımasında yardım etsek renkçimidir, iki boyuta mı, 3 boyuta mı heyecan duymaktadır, ifade aracı olarak hangisini iyi kullanabilir; kili mi? Çizgiyi mi? Böylece bölümünü bilinçli olarak seçmesi mümkün olacaktır."

Uygulamadaki sınavların yetersizliğini belirgin hale getiren yorumlar dikkati çekmektedir.

''Sınama kriterleri ve bu kriterleri içeren araç standartlaştırılarak merkezi sınav halinde uygulanabilir mi?''sorusuna öğretim üyelerinin verdiği 10 da verilmiştir.

Tablo 10. Sınama kriterleri ve bu kriterleri içeren araç standartlaştırılarak merkezi sınav halinde uygulanabilmesi

’Sınama kriterleri ve bu kriterleri içeren araç **s**tandartlaştırılarak merkezi sınav halinde uygulanabilmesi	**F**	**%**
Merkezi sınav uygulanabilir	**1**	**10**
Merkezi sınav uygulanamaz	**9**	**90**

Özel yetenek sınavlarının uygulanma biçimi olarak merkezimi yoksa üniversiteler bazında mı uygulanmasının doğruluğu konusunda katılımcıların görüşleri şu şekildedir: Bir gurup katılımcının buluştuğu nokta; öğretim elemanlarının yetiştiği disiplinin farklı olması, hepsinin farklı bakış açılarına sahip olmaları, sanatın yaratıcı yönünün taşıdığı çeşitlilik nedenleri ile sınama durumlarında farklı oluşumların meydana geldiği düşüncesidir. Bir katılımcı merkezi sınav yapılarak ancak geçerli ve objektif şekilde sınavların uygulanma imkânı yakalayacağı fikrini belirtmiştir.

Özel yetenek sınavlarının uygulanma koşullarıyla ilgili bazı öğretim görevlileri şunlar söylemiştir.

“Merkezi bir sınav çok yetersiz olur. Çünkü sanata bakış farklı bir kıstas. Merkezi sınav ile barajı yükseltmek ve ardından hangi disiplini istiyorsa, desen sınavı dışında birkaç aşamalı sınav yapılmalı. Seramiği tercih etmek isteyen bir öğrencinin sınavda eli çamura değmeli ve üç boyutlu form tasarımı da gözlenmeli.”

"Belli standartlar oluşturulmamalıdır. Merkezi bir sınav öğrenciyi doğru seçmeyi engeller. Bunun yerine her fakülte kendi öğrenicisinin sınavını kendisi yapmalı ve öğrenciyi tanıyarak seçmelidir. "

"*sanatla ilgili seçme bireysel olmalı merkezi sınavı doğru bulmuyorum ölçmenin sağlıklı ve doğru yapılamayacağını düşünüyorum çünkü merkezi uygulama bireysel gözlemi ortadan kaldırıyor. Sanat eğitimi birebir verilebilecek bir eğitimdir".*

Sınavın merkezi uygulamayacağı sonucunun cevaplara hâkimiyeti dikkat çekmektedir. Özel yetenek sınavı bölüme bölgeye ve amacı yönelik yapılan seçme sürecidir tanımlamasını ortaya çıktığı görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlar ve sınama durumlarının belirlenmesi konusunda yararlı olabileceği düşünülen öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuç

Türkiye de Seramik eğitimi veren üniversitelerin seramik bölümlerine öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavları ile ilgili bu araştırmada kaynak taraması, verilerin toplanması, analizi ve yorumu aşamasında elde edilen sonuçlar aşağıda verilmektedir:

1- Türkiye' de Seramik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarının genel amaçlarının iyi sanatçılar yetiştirmek olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmaların ışığında Sanat eğitimi içerisindeki süreçlerin en önemli bileşenlerinden birisinin de öğrencilerin sanat açısından donanımlarının artırılması olduğu; katılımcılar ile yapılan görüşme formlarından tespit edilmiştir.

2- Örnekleme dâhil olan katılımcıların görüşme formlarında öğrencilerde ki sanat donanımlarının artırılabilmesine, yönelik büyük kaygılara sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu kaygıları yok etmeye yönelen uygulamaların ise sınav aşamasında uygulanamayacağı görüşü çokluğuyla dikkat çekmektedir. Ancak sanat eğitiminin çocukluk dönemlerinden itibaren verilmesinin bilinçli yönelimler sağlanarak bu bölümlere kaynak

oluşturan öğrenci gruplarını değiştirmeye yönelik bir zemin oluşturabileceği belirlenmiştir.

3- Türkiye de Seramik eğitimi veren üniversite kurumlarına öğrenci seçmede uygulanan özel yetenek sınavlarının sınama durumlarının yeterliliğinin belirlenebilmesi için örneklemi oluşturan 5 adet üniversitede yapılan araştırmalarda sınavlarda yeterli sınama gücünün, önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmaların ışığında öğretim üyelerinin de uygulamadaki sınavların sorunsal bir ağ oluşturduğu ve farklı uygulama önerilerinin olduğu tespit edilmiştir.

4- Öğretim üyeleri ile yapılan görüşmeler sınama sürecinin bir gün ile sınırlandırılmasının yeterli değerlendirme olanağını engellediği görüşünün bulunduğu görülmüştür.

5- Seramik eğitimi veren kurumların çeşitliliğine ve öğretim üyelerinin farklılığına rağmen, kullanılan seçme yöntemlerinin büyük benzerlikleri taşıdığı, görece faklılıklarının bile aynı temelde birleştiği yani desen ve imgesel tasarım süreçleriyle sınırlı kalındığına farklı arayışlar içinde olan fakültelerin bile bu döngüden çıkamadığı tespit edilmiştir.

6- Yapılan sınavların ezberciliği ve uygulamadaki sınama araçlarının değersizliği hissini getirdiği görülmektedir.

7- Örneklemi oluşturan Gazi, Hacettepe, Mimar Sinan ve Marmara üniversitelerinin özde aynı amaç ve anlayışlarda sınama araçları hazırladıklarının ve bu çerçeve içerisinde fakültelerin öğretim üyelerinin de değerlendirme biçimleri ve tavırlarını fakültelerinin amaç ve anlayışlarına uygun olarak

biçimlendirdikleri görülmüştür. Hacettepe, Marmara ve Dokuz Eylül üniversitelerinin yaratıcılığı temel almak adına uygulandığı imgesel alan sınama biçimini Mimar Sinan üniversitesinin bu yetiyi yetersiz bularak genel yetenek sınavını sürece ekleme isteği göze çarpmaktadır.

8- Yapılan görüşme formlarının gösterdiği gibi sınavların yapılması süreçlerinde birçok faktörün etkili olduğu görülmüş; öğretim üyelerinin kişilikleri ve mesleki yetkinlikleri, sanata bakış açıları sürecin biçimlenmesinde temel unsur olmuştur.

9- Görüşme yapılan öğretim üyelerinin çoğunluğunun, yapılan sınavlarda gözettikleri temel unsur olan bireyin görme ve hayal edebilme yetilerinin yanında sanat eğitiminin geç kalınmışlığı sorunsalıyla karşı karşıya kaldıkları gerçeğidir.

10- Yapılan görüşmelere dayanarak seçilen öğrencilerle gerçekleştirilen eğitim sürecinin sonuçlarında tatmin edici başarılara ulaşılamadığı görüşü hâkimdir.

11- Sanat eğitiminin, diğer disiplinlerin eğitim süreçlerine nazaran, eğitilenin dünyasına, yaratım dürtüsüne ve kişilik özelliklerine girme gibi özellikleri bulunmaktadır. Bunun içindir ki sınama aracı bireyin yaratma gücünü ve becerilerini ölçmek için bireyin kişilik özellikleri verilerine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Görülmektedir. Sanat eğitiminde verilen bu çaba; diğer disiplinlerin eğitiminde kullanılan standart yolların dışında bir çaba olarak karşımıza çıkmaktadır.

12- Öğretim üyelerine uygulanan görüşmelerde sınavları var olan yöntemleri üzerinden tanımlayabildikleri ve sınavların

geliştirilmesinin gerekliliğinin bilincinde oldukları görülmüşse de; sınav yöntemlerinin çeşitliliklerine yönelik bilinçlerinin ve vizyonlarının değiştiremeyecekleri gerçekler olduğu inancına karşı teslim olma eğilimi tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde elden bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Seramik bölümlerine öğrenci seçimlerinde uygulanan sınavlar incelenmeli ve bölüm hangi amaca hizmet ederse etsin, sürecin eğitim olduğu düşünülerek, eğitimi bilimleri ölçme değerlendirme uzmanlarından bu konuda destek alınmalıdır. İletişim içinde yürütülebilecek ölçme ve değerlendirme kurallarını içeren amaçlar analiz edilerek bilimsel verilerle oluşturulacak sınav sistemleri geliştirilmelidir.

2. Uygulamadaki sınavlar amaç, sonuç ve sebep ilişkisi aksaklıklarından uzaklaştırılmalı, amaçlara ulaşabilme imkânı verecek özellikteki öğrencilerin seçimini yapabilecek nitelikteki sınavlar oluşturulmalıdır.

3. Sınavların, geçerliliğinin ve objektifliğinin olduğu yargısının netlik kazanabilmesi adına bilimsel ölçme ve değerlendirme özellikleri ile donatılmaları sağlanmalıdır.

4. Şu anda ilköğretim kurumlarında kullanılan yöneltme yönergelerinin(öğrenci eğilimlerinin belirlenme çalışması) bir veri tabanı olarak güzel sanatlar fakültelerine iletilmesi sağlanarak uygulamaya destek sağlanmalıdır.

5. Sanat donanımının öğrencilere kazandırılması yönündeki çabalar arttırılmalı; bu yöndeki çabalar sistematikleştirilmelidir. Yapılan çalışmaların

öğrencilere yönelik faydaları, onlara özellikle aktarılmalı, gerekli olan yönlendirici çalışmaların yapılması sağlanmalıdır. Günümüzde var olan bu niyetteki kaygılar olgunlaştırılıp uygulamaya geçirilemediği için verilebilecek olan donanım eksik bir düzeyde kalması engellenmelidir.

6. Öğrencilerin kişilik özellikleri ayrıntılı olarak araştırılmalıdır. Bu araştırmaların yapılabilmesi açısından gerekli alt yapı ve donanımların hazırlanması ise ön koşuldur. Ortaya çıkan farklı kişilik yapılarının özelliklerine uygun yelpazeyi karşılayabilecek sınav biçimleri ise bir seçme süreçleri havuzunun oluşturulması ile mümkün gözükmektedir. Ancak yapılan bu çalışmalar ışığında sanat eğitimi amacı doğrultusunda sürdürülebilecektir.

7. Sanat ve seramik eğitimini kapsayan ilköğretim kurumlarında bilgilendirme ve eğilim tespitinin, derslerin hazırlanması ya da kültür derslerinin program içeriklerine bu konuların dâhil edilerek öğrencilerin kendini ve sanatı tanıma yetisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu gereklilik orta öğretim kurumlarından mezun olan adayları doğru yönelime itebilecek bir donanımdır. Aynı zamanda bu yöndeki çalışmalar sanat eğitiminin öneminin hızla yayılarak bir kültür haline gelmesine olanak sağlayacaktır.

8. Eğitim bilimleri araştırmacıları konusunda yaşanan eksiklikleri fark ederek bu yönde bildiri, makale gibi çalışmalar yapmaları ve bu çalışmalarını bilgi şöleni, konferans gibi çalıştaylara taşıyarak yaşanan eksikliklerin tanımlanması, tamamlanması, geliştirilmesi çabalarını hayata geçirmeleri gerekmektedir.

9. Öğrencilerin tanınabilmesi, beklenti düzeyinde öğrencilere de eğitim süreci başlanabilmesi ve öğretim üyeleri açısından istenilen öğretimin uygulanabilmesi için eğitim bilimleri ana bilim dallarının yönlendirdiği, kurguladığı etkinlikler düzenlenmeli; elde edilen bulgular yorumlanarak öğretim üyelerinin kullanacağı sınama durumları çeşitliliği sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ALTAR, M. C.(1996). **Sanat Felsefesi Üzerine** (Birinci Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

ARCASOY, A. (1983). **Seramik Teknolojisi** İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayın No: 2.

ARTUT, K (2006) **Sanat Eğitimi – Kuramlar ve Yöntemleri**, (Birinci Baskı). Ankara Anı Yayıncılık

BALAMİR, B. (1999). **Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük**.(Birinci Baskı). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

BOYDAŞ, N. (2004) **Sanat Eleştirisine Giriş**,(İkinci Baskı) Ankara Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

BOGDAN, R. C. and BİKLEN, S. K. (1998). Qualitative research for education: An introduction to theory and methods. Boston: Allyn and Bacon.

COOPER, E. (1991). A History of World Potter, Radnor.

ÇOBANLI, Z. (1996). **Seramik Astarları** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 919, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları No: 15.

DANİEL M. H. (1997). Intelligence testing: Status and trends. *American Psychologist, 52*(10), 1038–1045.

DİYARBEKİRLİ, H. (2007). **Ergen Ve Yetişkin Kadınların Ergenlik önemlerindeki Flört İlişkilerinin Karşılaştırılması.** Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik

Hizmetler Bilim Dalı (Eğitim Psikolojisi Programı). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

DİZDAR, T. C.1994 **Kültürel Gelişimde Tarihsel, Endüstriyel ve Sanatsal Açıdan Seramik Sanatı, Kültürün Gelişiminde Sanatın Öncülüğü** Ankara Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

DUMAN, T. (2005). **Öğretmen Yetiştirmenin Tarihçesi.** Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu. (22–23–24 Eylül 2005). Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

ERİNÇ, S. M. (2004). **Resmin Eleştirisi Üzerine**. (2. Baskı) Ankara: Ütopya Sanat Dizisi.

ERBAY, M. (2000). **Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi**, İstanbul Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

ERSAN S. Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönündeki Etkileri, Güzel Sanatlar Eğitimi ve Eğitim Programları ve Öğretim (Bildiriler), M.E. B. Basım Evi, Ankara, 1993

ERSOY, A. (1995) **Sanat Kavramlarına Giriş**, İstanbul: Bete Basım Yayım Dağıtım.

FİDAN, N. ve ERDEN, M.; Eğitim Bilimine Giriş, Yıldırım Ofset Basımevi s. 11, 12, Ankara 1987

FISHER E. (1995) Sanatın Gerekliliği, çev: Cevat Çapan, Payel İstanbul Yayınları, 8. Baskı

GENÇAYDIN, Z. (1993).**Sanat Eğitimi** (Resim-İş Lisans Tamamlama Programı).

İHSAN T. (1993), **Eğitimde Felsefenin işlevi**, Eğitim Programları ve Öğretim (Bildiriler), M. E. B. Basım Evi, Ankara, s.15–20.

KAZIM, A. (1990). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri.** Ankara: Anı Yayıncılık

KARASAR, N. (1999). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yay

KAPTAN, S. (1998) **Bilimsel Araştırma ve İstatistik ve Teknikler** Ankara Tekışık Web Ofset Tesisleri,

KEVSER, N. (2005). **Sanat Sözlüğü**. Ankara: Ütopya Yayınevi.

KIRIŞOĞLU, O.T. (2005). **Sanatta Eğitim, Görmek Öğrenmek Yaratmak**. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

M.E. B, (1991), **I. Özel Eğitim Konseyi**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

MÜLAYİM, S. (1994). **Sanata Giriş**, (2. Baskı). İstanbul Bilim Teknik Yayınevi.

ORAL, E.M. (2005). **Türkiye'de Çağdaş Seramik Sanatının Gelişimi**, Eskişehir: Anadolu Sanat, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Süreli Sanat ve Kültür, Dergisi, Sayı, 16.

ÖZKAN D. (1999) "**Cumhuriyetin Renkleri Biçimleri**" Bilanço 98 Yayın Dizisi, İstanbul: Türkiye İş Bankası Vakfı Yayınları.

ÖZSEZGİN, K. (1998). **Türkiye'de Seramiğin Geleneksel ve Çağdaş Temelleri Üzerine Gözlemler**. İstanbul: Türkiye'de Sanat, Plastik Sanatlar Dergisi, Seramik Özel Sayısı 33.

ÖKSE, A. T. (1999) **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü** Remzi Kitapevi

ÖZSEZGİN, K. (1998) **Türkiye'de Seramiğin Geleneksel ve Çağdaş Temelleri Üzerine Gözlemler**, Türkiye'de Sanat, Plastik Sanatlar Dergisi Sayfa 28–30, Seramik Özel Sayısı 33, Mart / Nisan.

SAN, İ. (1983). **Sanat Eğitim Kuramları**. Ankara: Tan Yayıncılık.

SAN, İ. (1985) **Yaratıcılık Açısından Sanat Eğitimi – Sanat Üzerine**, Ankara Üniversitesi: Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

SAN, İ. (2003) **Sanat ve Eğitim**, Ütopya Yayınları, Ankara

SAN, İ.(1983) **Sanat Eğitim Kuramları**, Ankara Tan Yayıncık,

SAN, İ.(1985) **Sanat ve Eğitim Felsefesi** Ankara Üniversitesi Basımevi-Eğitim Bilimleri Yayınları, No:151, Kasım

SAN, İ.(2003) **Sanat Eğitim Kuramları**, Ütopya Yayıncılık, Ankara

SAN, İ. (1983) **Sanat Eğitimi Kuramları**, Ankara. Tan Yayınları.

SÖNMEZ V.(1986) **Program Geliştirme El Kitabı**. Ankara

TURANÎ, A.(1993) **Sanat Terimleri Sözlüğü** Ankara Remzi Kitapevi

Türk Dil Kurumu, 1997

ÜNVER E.(2002) **Sanat Eğitimi**, Ankara Nobel Yayıncılık 1. Baskı

YOLCU E. (2004) **Sanat Eğitim Kuramları Ve Yöntemleri** İstanbul Paradigma Kitabevi, Nobel Yayıncılık 1.basım,

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2004). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.** (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları

TURGUT İ.(1989) **Eğitim Üzerine Felsefi Bir Deneme**, İzmir

SÖNMEZ V.(1986) **Program Geliştirme El Kitabı**. Ankara

(2007, Haziran 17)
http://education.ankara.edu.tr/~aksoy/eay/eay/b0506/mcalisir.doc

(2007, Haziran 20)
http://www.sanategitimi.com

(2007, Temmuz 01)
http://www.geocities.com/enveryolcu/egitim/sanat_egitimi.html

(2007, Temmuz 01)
http://www.nedimehanimakml.k12.tr/seramik.htm

(2007, Temmuz 11)
http://www.nedimehanimakml.k12.tr/seramik.htm

(2007, Temmuz 22)
http://www.nedimehanimakml.k12.tr/seramik.htm

(2007, Temmuz 22)
(http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/157/unver.htm

(2007, Temmuz 28)
Collaborative Action Research. https://www.coe.unt.edu/teachertools/ research/aboutresearch.htm. Accessed 07.05.2005

EK 1

GÖRÜŞME FORMU

Sayın .....

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Seramik Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans programı gereğince "Türkiye de Seramik Eğitimi veren Yüksek öğrenim kurumlarının öğrenci seçmede uyguladıkları sınavların yeterliliği" Konulu tezi hazırlamaktayım.

Araştırmada, Türkiye 'de Seramik Sanatı Eğitimi veren Üniversitelerin Seramik bölümlerinin ihtiyacı olan öğrenci niteliklerinin neler olduğu ve bu özellikleri belirleme açısından var olan sınavlar ne derce yeterli olduğu sorularını araştırmak üzere yapılmıştır.

Halen uygulanmakta olan bu sınav yöntem ve içerikliklerinin, yetkinliğinin araştırılması ve sınavların olumlu ve olumsuz yönlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda bu araştırmada sanat eğitimi öğrenci seçme sürecine katkı sağlayacak görüşler önerilmesini amaçlamaktadır. Aşağıdaki sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırmama ışık tutacaktır. Görüşme sorularını cevaplandırarak araştırmama katkıda bulunduğunuz ve zaman harcadığınız için teşekkür ederim.

1. İsminiz, unvanınız, görev yaptığınız kurum nedir?
2. Üniversiteniz seramik bölümünün amaçları nelerdir?
3. İyi olarak nitelendirebileceğiniz seramik sanatçısının nitelikleri neler olmalıdır?
4. Eğitim süreci sonucunu değerlendirdiğinizde fakülteniz amaçlarına ne ölçüde ulaşabilmektedir?
5. Üniversitelerdeki Seramik bölümlerinin genel amaçlarına ulaşabilmeleri için ihtiyaç duyulan nitelikteki öğrenci grubunu kısaca anlatır mısınız?
6. Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavı hangi görevi üstlenmektedir?

7. Fakültenizce uygulanan özel yetenek sınavı, yöntem ve basamaklarını, bu basamakların amaçlarını açıklar mısınız?
8. Fakültenizce uygulanan özel yetenek sınavlarını yeterli buluyor musunuz?
9. İhtiyaç duyulan özellikleri yeterli düzeyde belirleyebilmek için doğru bulduğunuz sınav aşamaları ya da yöntemleri nelerdir?
10. Sanat eğitimi için öğrenci seçiminde, standart kıstaslar oluşturulmalı mıdır? Merkezi bir sınav uygulanabilir mi?

EK 2

GÖRÜŞME FORMU SONUÇLARI

SORU / **CEVAPLAYAN**	**S1) İsminiz, unvanınız, görev yaptığınız kurum nedir?**
AYTEPE	Araştırma Görevlisi Betül Aytepe Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Seramik Öğretmenliği Bölümü
BELEN	Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Süleyman Belen Mimar Sinan Üniversitesi Seramik Bölümü Ana Sanat Dalı Başkanı
BORATAV	Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Dr. Olcay Boratav Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Seramik Öğretmenliği Bölümü Ana Bilim Dalı Başkanı
ÇETİN	Araştırma Görevlisi Ayşegül Çetin Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Seramik Öğretmenliği Bölümü
ÇİZER	Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Sevim Çizer Dokuz Eylül Üniversitesi Seramik Bölümü Ana Sanat Dalı Başkanı
GÜNER	Öğretim Görevlisi Prof. Dr Güngör Güner Marmara Üniversitesi Seramik Bölümü Ana Sanat Dalı Başkanı
PEK	Araştırma Görevlisi Emrah Pek Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Seramik Öğretmenliği Bölümü
ÖZÇELİK	Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Hüseyin Özçelik Hacettepe Üniversitesi Seramik Bölümü

SÖNMEZ	Öğretim Görevlisi Prof. Dr Nazan Sönmez Hacettepe Üniversitesi Seramik Bölümü Ana Sanat Dalı Başkanı
TERVİEL	Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Candan Terviel Hacettepe Üniversitesi Seramik Bölümü
SORU	**S 2) Üniversiteniz seramik bölümünün amaçları nelerdir?**
CEVAPLAYAN	
AYTEPE	Seramik Öğretmeni, Seramik Sanatçısı yetiştirmektir. Aynı zamanda seramik sektörüne (atölye, fabrika vs.) uzman eleman yetiştirmektir.
BELEN	Özgün tasarımcılar yetiştirmek genel amaç
BORATAV	İyi bir seramik eğitimcisi ve sanatçısı yetiştirmek
ÇETİN	Seramik bölümünün amacı sanat eğitimi almış, teknik anlamda yeterli ve öğretmen olma vasıflarını elde etmiş bireyler yetiştirmek.

ÇİZER	Seramik Tasarımcısı Yetiştirmek, ülkemiz seramik endüstrisi gereksinimi doğrultusunda her türlü biçim ve desen tasarımı yapabilecek tasarımcılar yetiştirmek ve kendi atölyesini organize edebilecek ve bireysel üretim yapabilecek, sanatsal ve teknolojik donanıma sahip seramikçiler yetiştirmek
GÜNER	Endüstrinin ihtiyacı olan tasarımcılar ve serbest tasarımcılar yetiştirmek.
PEK	Meslek Liselerine Öğretmen yetiştirmek ve Seramik sektörüne ara eleman kazandırmaktır.
ÖZÇELİK	Genel amacımız sanata duyarlı teknik ve teknolojilerden faydalanabilen içinde bulunduğu toplumla etkileşebilen bireyler yetiştirmek
SÖNMEZ	Genel amaç iyi seramik sanatçısı yetiştirmek
TERVİEL	Ülkemize sanatçılar yetiştirmektir.

SORU CEVAPLAYAN	**S 3) İyi olarak nitelendirebileceğiniz seramik sanatçısının nitelikleri neler olmalıdır?**
AYTEPE	Estetik kaygıları olan, disiplinli, farklı bakış açısına sahip olan, alanında uzman, çağdaş kişidir.
BELEN	Sanatçı hâkim güçler tarafından sanatçılığı meşrulaştırılmış kişidir. İyiyi kötüyü biz yaratırız. Hâkim güç kimse özellikleri o tayin eder
BORATAV	İyi bir Seramik sanatçısı doğal olarak iyi bir sanatçı, iyi bir entelektüel, kültürel yapısı gelişmiş alanında yetkin yaratabilen ve üretebilen bireydir.

ÇETİN	Sanatçı; yatıcılığını ve hayal gücünü kullanabilen yaşama karşı bir tavrı olan kişi. Seramik sanatçısı; tüm sanatçı özelliklerine sahip, sanat adına seramik ile üretim yapabilen, teknik düzeyde yeterli, yaratımı malzeme olarak da çeşitlendirebilen kişi.
ÇİZER	İyi bir Seramik sanatçısı doğal olarak iyi bir sanatçı, iyi bir entelektüel, iyi bir teknisyen de olmalı. Teknik açıdan donanımlı olmak, yaratıcılığın da önünü açar, teknik anlamda yetkinlik, üretme zenginliğini ve olanaklarını da arttırır kanısındayım.
GÜNER	Seramik sanatçısıyım diyen bir kişi seramiği ıskalamamalı. Her şeyden önce çok iyi seramik yapabilmeli. Seramiğin zanaatçısı ve kimyacısı olabilmeli hangi sanat dalı olursa olsun bu şart kendi alanına her açıdan hâkim olacak.

PEK	Birçok şey söylenebilir. İnsanlık tarihini bilen ve insanlık tarihinde sanat kavramının neliğini iyi tanımlamış ve hayatına geçirmiş, müdahalelerinde ve söyleyecek sözünde sorumluluk hisseden, aklından her zaman şüphe edebilecek olgunluğa sahip, birçok yaşamsal dinamiği bir arada düşünebilme yetisine sahip ve bunları estetize edilmiş, şekli ile yansıtabilen ve üretebilen, toplumcu yönü kaçınılmaz bir şekilde bulunması gereken ve kolektif çalışmayı ve paylaşmayı önemseyen, üreten insan benim sanatçı tanımlamamdır.
ÖZÇELİK	Toplumdan kopuk olmayan içinde bulunduğu coğrafyadan kopuk olmayan çok besleyici çünkü kültür ve coğrafya yaşadığı dönemde topluma fayda sağlayan duyarlı olabilen paylaşabilen farkındalık düzeyi yüksek kişi iyi sanatçıdır bence iyi sanatçı eşittir iyi bir seramik sanatçısı
SÖNMEZ	Bu çok göreceli bir kavram farklıysa farklı rüzgâr estirebiliyorsa tekniği iyi kullanabiliyorsa iyi sanatçıdır. Hangi işte hangi teknik bunu biliyorsa seramiğin teknolojisini iyi biliyorsa iyi seramik sanatçısıdır.
TERVİEL	İyi bir seramik sanatçısı evrensel düzeyde özgün eserler ortaya koyabilen ve çağını yakalayabilen hatta çağın ötesini görebilen önder olabilendir sanatçı.

SORU CEVAPLAYAN	S 4) Eğitim süreci sonucunu değerlendirdiğinizde fakülteniz amaçlarına ne ölçüde ulaşabilmektedir?
AYTEPE	Amaçlara kısmen ulaşılmaktadır. Çok donanımlı ve tecrübeli mezun olamamaktadırlar. Piyasa ile yeterince bağlantılı olunmadığı için öğrenciler tecrübe kazanmadan mezun olmaktadırlar.
BELEN	Bir ülkenin sanatsal ağırlığı o ülkenin en önemli vitrinidir. Ülkelerin kültür düzeyini sanatçılarıyla ölçüyoruz mesela diyoruz bir Mozart daha çıkmadı İspanya Miroyla övünüyor. Oysa Türkiye Rönesanssı yaşamadı sanat eğitimi bu kadar önemli bir mevzuken güdük kalmaya mahkûmuz yani. Bu sanırım genel olarak sonucu ortaya koyuyor.
BORATAV	Amaçlara kısmen ulaşılmaktadır.
ÇETİN	Eğitim süreci değerlendirildiğinde fakülte amaçlarını hiçbir şekilde ulaşmamaktadır. Fakültenin ya da bölümün yetersizliğinin yanı sıra sistemin yetersizliği de buna sebep olmaktadır.
ÇİZER	Öğrencilerde dönem dönem değişen bir profile karşın; Yaratıcılık, heves, algılama yetisi sözel becerisi ortalama düzeyde olan öğrencilerden oluşuyor mezunlarımızı da bu düzeylerde veriyoruz. Çünkü eğitim sürecinde öğrenci kaynağı önemli bir etken. Farklı kaygılar var öğrencilerin tercihlerini

	etkileyen; Eğitimin sonunda sağlayacağı düşünülen iş olanakları nedeni ile başka dallar tercih ediliyor. Seramik bazen 3. sırada bazen de 4. sırada tercih alıyor. Güzel sanatlar fakülteleri çok farklı nedenlerle tercih ediliyor artık mesela sadece askere gitmemek için bizim sınavlara giren birçok aday olduğu gerçeğiyle karşılaşmaktır.
GÜNER	Yapabileceğimizin en iyisini yapıyoruz eminim
PEK	Sonuç düşünüldüğünde benim fakültem de diğer bu ve bunun gibi birçok kurum gibi "Neden bu fakülte olmalı?" sorusu baştan ve sistemli düşünülerek düzgün bir şekilde cevaplanmadığı için, bunun yanında benim fakültem için sitemde karşılığı bulunamadığı için amacına ulaşamamaktadır diye düşünüyorum.
ÖZÇELİK	Öğrenci farklı kırı terlerle seçilse daha faydalı uygulanabileceği düşüncesindeyim
SÖNMEZ	Nispeten ulaşılmakta nispeten öğrenci daha iyi seçilebilir gelmek zorunda kalınmamalı bu bölüme istek ayırt edici özellik olmalı
TERVİEL	Türkiye koşullarına paralel sanatı bilen belirli düzeyde öğrenci profilimiz var. Neyin sanat olup olmadığı önemli çok donanımlı bir bölüm olmamamıza karsın aldığımız başarılar katıldığımız uluslar arası başarılar yadsınmayacak durumda bu Hacettepe yi Türkiye de sayılı kurumlar asında yer almasını sağlıyor.

SORU CEVAPLAYAN	**S 5) Üniversitelerdeki Seramik bölümlerinin genel amaçlarına ulaşabilmeleri için ihtiyaç duyulan nitelikteki öğrenci grubunu kısaca anlatır mısınız?**
AYTEPE	Çiziminin güçlü olması gerekmektedir. Düşüncesini 3 boyutlu ifade edebilmelidir. İşi başarılı ve disiplinli gerçekleştirebilmek için kendine güveni olmalıdır. Seramik yöntemlerine, tekniklerine, tarihçesine vs. hâkim olmalıdır.
BELEN	İstenen Gözleri fıldır fıldır bakabilen uyanık olan bir grup olmalı bence bu durum zaten birçok şeyin göstergesidir. Maalesef var olansa 20–30 sn bakıp ne dendiğini anlama çalışan orta vasat düzey olarak adlandırılabilecek bir görüntü.
BORATAV	Kültürel alt yapısı oluşmuş öğrenci
ÇETİN	4 yıllık bir eğitim gerçektende sanat eğitimi alan bir öğrenci için yeterli değildir. Öğrenci eğitim aldığı süreyi çok iyi değerlendirebilmelidir. Seramik tasarımını, seramik kimya ve teknolojisini bilmeli bunu yaptığı çalışmalar yansıtmalıdır. Donanımlı gelmeli
ÇİZER	Olması gereken görüntü, kavrama düzeyi, yaratıcılığı üst düzeyde, genel kültür açısından donanımlı, entelektüel düzeyi yüksek olan, şiir okuyan, bilim sanat tanıyan kişi olması, belki de bir hukuk öğrencisinden daha donanımlı sosyal yönü olmalı sanat eğitimi alacak öğrencinin; çünkü sanatla uğraşmak bir yaşam biçimidir ve sanat uğraşısı 24 saat kesintisizdir.

GÜNER	Ön koşul yaratıcılık olmalı bence ve tabi mesleği bilerek, tanıyarak gelmelerini isterdim. Fakat Türkiye koşullarında bunun imkânsızlığını kabul etmiş durumdayız. Aslında yapılacak tek iş sanat ortamı sunulur devam edebilir ya da edemez not olmamalı bence.
PEK	Bilinç düzeyi yüksek ve hayatındaki bu yerin ne işe yaradığını iyi sorgulamış, eğitim sürecinin ilk zamanlarından itibaren sistemli bir şekilde yetiştirilebilmiş bir öğrenci.
ÖZÇELİK	Araştırmacılığa yönlenmiş kalıplaşmış bilgilerin dışına çıkabilen araştıran hayata böyle bakabilen bireyler olmak olmalı sanat eğitimin ön koşulu
SÖNMEZ	Görebilen gördüğünü algılayan ve okuduğunu anlayabilen birey olmalı
TERVİEL	Ön koşul gerektirmiyor bence ilgi duyan herkesin gelmesi tarafıyım

SORU CEVAPLAYAN	S 6) Fakültenizce uygulanan Özel yetenek sınavı hangi görevi üstlenmektedir?
AYTEPE	Çizim yapabilmek. Ancak yetenek sınavının yeterli bir kriter olduğuna inanmıyorum. Çünkü öğrenci açıkta kalmamak için de biraz desen eğitimi aldıysa tercih edebiliyor. Ayrıca öğrenci disiplinlerin içeriğini araştırmadan tesadüfen de bu sınavları kazanabiliyor. Dolayısıyla, resim isterken seramiği kazanan kişi, elleri çamura girince nefret edebiliyor. Ya da hoşlanmadan bu bölümü bitirip bir an önce mezun olmak istiyor.
BELEN	Özel yetenek sınavı tartışmalı bir konu bu sınav yapılmasa da listeden puan önceline göre liste seçilse sonuç aynı olurdu bence. Yetenek beceri nasıl ölçülebilir gereklimi. Ölçülmek zorunda olunsaydı doktorlarda ihtisas sınavına girdiklerinde cerrah olacakların da beceri sınavına tabi tutulmaları gerekirdi bence el becerisi kazandırılabilir. Herkesi doğru yöntemi uygularsak eğitebiliriz. Pilotlarda başka bir örnek uçağın hızı düşünülürse gördüğü an manevra yapabilme gücü kazandırılır yani öğretiyor doğru yöntem bulununca. Aslında seçmediğimiz öğrencileri almak zorunda kalıyoruz. Matematiksel olarak hesaplanınca bu gerçek ortadadır.
BORATAV	Kültürel yapının düzeyini ortaya çıkarma görevidir.
ÇETİN	Yapılan özel yetenek sınavı öğrenci seçiminin doğru yapılması görevini üstelenmektedir. Ama bunun seramik için yeterli olduğunu düşünmüyorum.
ÇİZER	İsteklilik, heves doğru görme doğru algılama, görebildiğini yansıtma becerilerinin ölçeri olma
GÜNER	Hayal gücünü ve yaratıcılığı sınama

PEK	Öğrenci seçme
ÖZÇELİK	Sanat eğitiminin ölçüsünü belirlemek
SÖNMEZ	Görebilmeyi gördüğünü yansıtabilmeyi üç boyutlu algısının ölçmek
TERVİEL	Öğrencide görme becerisi algılama becerisi algıladığını yansıtma ve yorumlamaya ölçüyor iki aşamalı somut desen, oturan insan bedeni imgesel tasarım olarak adlandırılan hayali ortaya çıkarmayı amaçlayan bölüm

SORU CEVAPLAYAN	**S 7) Fakültenizce uygulanan özel yetenek sınavı, yöntem ve basamaklarını, bu basamakların amaçlarını açıklar mısınız?**
AYTEPE	Modelden desen çizme: Oran-orantı, perspektif, kâğıda sığdırabilme, çizgi kalitesi İmgesel tasarım: Hayal gücünü kullanma, tasarımı kâğıda yerleştirme, oran orantı, perspektif
BELEN	Bu sınavın seramik bölümü için bir faydası yok yani bunlara karşılık şuan uygulamadaki sınavımız 3 aşamalı 1. desen 2. desen figürden 3. yazılı sınav genel kültür sınavı bu ayrı bir sorun yapmak istiyoruz bir seviye belirlemek adına fakat sınav nasıl yapılıyor ne kadar objektif ne kadar geçerli öznel oluyor. Ölçek yok bu işi ölçme değerlendirme uzmanları yapabilir ama imkânlarımız buna izin vermiyor ciddi araştırmalar yaptım ben bunun için ama işin içinden çıkamadım çok ciddi bir bütçe çıkıyor işin sonunda. Ayrıca acaba sanatta ölçme yapılabilir mi? Sanat eseri değerlendirilmeli mi? Soruları da cabası.
BORATAV	Modelden desen çizme: Oran-orantı, perspektif, kâğıda sığdırabilme, çizgi kalitesi İmgesel tasarım: Hayal gücünü kullanma, tasarımı kâğıda yerleştirme, oran orantı, perspektif
ÇETİN	Bizim fakültemiz kendi sınavını kendisi yapmamaktadır. Üniversitede Eğitim Fakültesi ile birlikte özel yetenek sınavı yapılmaktadır. Yapılan sınav iki aşamalıdır. İlk aşama desen sınavı ve onun ardından imgesel tasarım sınavı. İmgesel tasarım sınavı seramik bölümü için gerekli olmanın yanında yeterli değildir. Yapılan sınavın ardından öğrenci tercihlerine göre yerleştirilmektedir.
ÇİZER	1987 den 2001 yılına kadar genel yetenek sınavı sonrası, öğrenci adaylarına, kil ile bir uygulama yaptırarak, görsel belleklerini ve malzemeye duyarlılıklarını ölçmeye yönelik sınav yapıyorduk. Genel yetenek kısmında ise desen çizdiriliyordu.2002 den bu

	yana, tüm bölümler için iki aşamalı sınav uygulanmakta 1. aşamasında modelden karakalem desen; 2. aşamasında ise hayali ve renkli resim yer almakta. Görme, doğru algılama, gördüğünü doğru yansıtabilme yeteneği yaratıcılığı (imgesel çalışma ile gözlenmeye çalışılıyor)malzeme kullanma bilgisi ve pratiği (renkli resim ile ölçülmek istenen) emek de devreye giriyor?
GÜNER	Sınav için jüri belirliyoruz sınavı jüri hazırlıyor. Model ve imgesel tasarım oluyor genelde aşamalarda bu senenin ki henüz belli değil.
PEK	Modelden desen çizme: Oran-orantı, perspektif, kâğıda sığdırabilme, çizgi kalitesi İmgesel tasarım: Hayal gücünü kullanma, tasarımı kâğıda yerleştirme, oran orantı, perspektif
ÖZÇELİK	Öğrencide görme becerisi algılama becerisi algıladığını yansıtma ve yorumlamaya ölçüyor iki aşamalı somut desen, oturan insan bedeni imgesel tasarım olarak adlandırılan hayali ortaya çıkarmayı amaçlayan bölüm
SÖNMEZ	Öğrencide görme becerisi algılama becerisi algıladığını yansıtma ve yorumlamaya ölçüyor iki aşamalı somut desen, oturan insan bedeni imgesel tasarım olarak adlandırılan hayali ortaya çıkarmayı amaçlayan bölüm
TERVİEL	Öğrencide görme becerisi algılama becerisi algıladığını yansıtma ve yorumlamaya ölçüyor iki aşamalı somut desen, oturan insan bedeni imgesel tasarım olarak adlandırılan hayali ortaya çıkarmayı amaçlayan bölüm

SORU CEVAPLAYAN	**S 8) Fakültenizce uygulanan özel yetenek sınavlarını yeterli buluyor musunuz?**
AYTEPE	Hayır
BELEN	Uygulamadaki sınavı doğru bulmuyorum maalesef maniple edilebilir hale gelmiş bir sınav ölçme değerlendirme yetersiz.
BORATAV	Hayır, Çünkü istediğimizi ihtiyacımız olanı seçemiyoruz
ÇETİN	Fakültede uygulanan özel yetenek sınavı eksik ve yeterli değildir.
ÇİZER	Uyguladığımız sınavın kötü olmadığını düşünüyorum birebir mülakat yönteminin de sınav içeriğimizde yer alması avantajlı olur diye düşünürken yanıltıcı da olabileceği endişesi aklımı kurcalıyor.
GÜNER	Yeterli değil bence. Hayal gücünün yeterince sınanamadığını düşünüyorum. Mesela sulu boya ile hayali resim mutlaka olması gereken bir aşama.
PEK	Benim daha çok öğrenci seçimi ve süreci ile ilgili bir problemim var. Yöntem ve eğitim sürecinin yanlış olduğunu düşünüyorum ve daha da vahim olanı bu yöntemin sorgulanmıyor oluşu.
ÖZÇELİK	Yetersiz buluyorum tanımadan alıyoruz öğrenciyi birebir etkileşim süreci yok. En önemli kıriter eksik yani bence sadece çizebilmek fikir vermiyor bence çünkü bu konuda da yönlendirilmiş çocuklar geliyor karşımıza
SÖNMEZ	hiç fena değil yeterli
TERVİEL	Yeterli aslında bir çok bakımdan daha iyisi mutlaka olabilir buna mülakat eklenebilir. Fakat ölçütler değişir bu bir risk her alıcının yapısına göre değişir. Sanat bilgisini becerisini kararlılığını ölçecekse güzel ama bizim ülkemizde mülakat şaibeli sınav düşüncesine neden oluyor. Üç boyutlu uygulama istenebilir beklide çeşitlendirilebilir sınav bunlar denenerek ulaşılabilecek sonuçlardır.

SORU CEVAPLAYAN	**S 9) İhtiyaç duyulan özellikleri yeterli düzeyde belirleyebilmek için doğru bulduğunuz sınav aşamaları ya da yöntemleri nelerdir?**
AYTEPE	Her disiplin için ayrı sınav ve eğitimin kalitesinin düşmemesi için, yüksek barajla almak
BELEN	Mutlaka geometrik algılama düzeyini ölçmeli bence hayatı 25 kelimeyle yaşayan insanlardan farklı anlatım gücü sosyal beceriye matematiksel beceriye sahip mi? süzebilen bir sınav olmalı
BORATAV	Mülakatı içeren ve özellikle seramik için bireyin geometrik düzeyini tespit edebilen bir yapıyı da içinde barındıran bir sınav olmalı
ÇETİN	Desen sınavında yeterli bulunan öğrenci mülakata alınmalı ve bunun ardında alanında yeterlilik sınavı düzenlenmelidir.
ÇİZER	Tabi bu sınav Türkiye gerçeği ve bizim koşullarımızda iyi. İdeali geniş tabanlı öğrencileri alıp bir hazırlık eğitimine tabi tutabilsek, öğrenci kendini tanısa, biz öğrenciye kendini tanımasında yardım etsek renkçimidir, iki boyuta mı, 3 boyuta mı heyecan duymaktadır, ifade aracı olarak hangisini iyi kullanabilir; kili mi? Çizgiyi mi? Böylece bölümünü bilinçli olarak seçmesi mümkün olacaktır.
GÜNER	Ana sınıfından itibaren sanat eğitimi olmalı tanışma çocuk sanatla zor olmamalı tanıyan çocuk zaten doğru seçimi yapabilecektir.
PEK	Sınav bir sene olsun ve öğrenci sene içindeki performansı, olaylara ve olgulara yaklaşımı, çözüm üretme gücü, varlığını ortaya koyabilme gücü ile değerlendirilsin. Fakat bu iyi bir altyapı gerektirir. Yaşam standardı yüksek öğrenciler bu bir senelik süreci göze alabilirler ama yaşam standardı düşük öğrenciler bu süreci hem zor atlatır hem de göze alamayabilirler.

	Bu durumun düzeltilmesi için okulun imkân ve kaynaklarının öğrencilere eşit olarak sunulması ve bu kaynakların her öğrencinin belirli standarttaki üretimleri gerçekleştirebilmesi için iyi bir müfredatla, akla dair üretimlerin öncelendiği bir düzenleme yapılmalıdır
ÖZÇELİK	Mülakat düşünsel becerisini ölçebilen bir sınav belki
SÖNMEZ	Nispeten öğrenci daha iyi seçilebilir gelmek zorunda kalınmamalı bu bölüme istek ayırt edici özellik olmalı
TERVİEL	Üç boyutlu uygulama istenebilir beklide çeşitlendirilebilir. Sanatla ilgili seçme bireysel olmalı merkezi sınavı doğru bulmuyorum ölçmenin sağlıklı ve doğru yapılamayacağını düşünüyorum çünkü merkezi uygulama bireysel gözlemi ortadan kaldırıyor. Sanat eğitimi birebir verilebilecek bir eğitimdir.

SORU CEVAPLAYAN	**S 10) Sanat eğitimi için öğrenci seçiminde , standart kıstaslar oluşturulmalı mıdır? Merkezi bir sınav uygulanabilir mi?**
AYTEPE	Merkezi bir sınav çok yetersiz olur. Çünkü sanata bakış farklı bir kıstas. Merkezi sınav ile barajı yükseltmek ve ardından hangi disiplini istiyorsa, desen sınavı dışında birkaç aşamalı sınav yapılmalı. Seramiği tercih etmek isteyen bir öğrencinin sınavda eli çamura değmeli ve üç boyutlu form tasarımı da gözlenmeli.
BELEN	Her yiğidin yoğurt yiyişi farklıdır.
BORATAV	Standart kıstaslar olmalı ama uygulama yetkisi bölüme verilmeli
ÇETİN	Belli standartlar oluşturulmamalıdır. Merkezi bir sınav öğrenciyi doğru seçmeyi engeller. Bunun yerine her fakülte kendi öğrenicisinin sınavını kendisi yapmalı ve öğrenciyi tanıyarak seçmelidir.
ÇİZER	Görme, doğru algılama, gördüğünü doğru yansıtabilme yeteneği yaratıcılığı standartlaşmış gibi artık uygulanan fakülte bazında sınavlar hakkında düşüncem: Olması gereken bu kanımca. Üniversiteler kendi olanaklarına göre seçim yapıyor öğrenci için ulaşılabilirlik önemli bölge öğrenciyi özelliklerine göre tanıyor; öğrenci de bölgedeki eğitim kurumunu. Genel bir uygulama imkânsız, bu sınavların bir şablonu yok, matematik sormuyoruz; Öğrenciyi kendi yetişme ve koşulları ve olanakları içinde değerlendirmeye çalışıyoruz. Jüriler de uzun tartışmalar oluyor. bunu merkezi bir sınavda uygula imkanı yok.
GÜNER	Sanatla bilim farkı bu sanat öznel olmalı
PEK	Merkezi sınav uygulanamaz, bunun mümkün ve mantıklı olmadığını düşünüyorum, ama tartışmalardan sonra yeni kıstaslar oluşturulabilir ve bu gereklidir. Şu an ki sistemin yetersizliği ve sonuç düşünüldüğünde hali ortadadır.
ÖZÇELİK	böyle olmalı sanat subjektif bir değerlendirmeye tabi tutulmalı değerlendirme özneldir merkezi sınav yapılamaz

SÖNMEZ	Var zaten bence merkezi sınav ya da diğeri aynı şey özel uygulanması uygulama ve değerlendirme kolaylığı sağlıyor
TERVİEL	Üç boyutlu uygulama istenebilir beklide çeşitlendirilebilir. sanatla ilgili seçme bireysel olmalı merkezi sınavı doğru bulmuyorum ölçmenin sağlıklı ve doğru yapılamayacağını düşünüyorum çünkü merkezi uygulama bireysel gözlemi ortadan kaldırıyor. Sanat eğitimi birebir verilebilecek bir eğitimdir.